Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
18 päivänä syyskuuta 2025 [1]

Yhdistetyt asiat C-188/24 ja C-190/24

WebGroup Czech Republic, a.s. ja
NKL Associates s. r. o.
vastaan
Ministre de la Culture ja
Premier ministre (C-188/24),
jossa asian käsittelyyn osallistuvat
Osez le féminisme!,
Le mouvement du Nid ja
Les effronté-E-S,
ja
Coyote System
vastaan
Ministre de l'Intérieur et des Outre-mer ja
Premier ministre (C-190/24)

(Ennakkoratkaisupyyntö – Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Sähköinen kaupankäynti – Direktiivi 2000/31/EY – Tietoyhteiskunnan palvelut – Yhteensovitettu ala – Rikoslainsäädäntö, jossa kielletään yleisesti pornografisten sisältöjen tarjoaminen alaikäisille – Käyttäjien toimittamien tietojen välittämistä koskeva kielto

I Johdanto

1. Näillä ennakkoratkaisupyynnöillä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta mahdollisista tavoista sallia se, että tietoyhteiskunnan palvelun vastaanottajajäsenvaltio soveltaa toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen palveluntarjoajaan vastaanottajajäsenvaltion oikeusjärjestykseen kuuluvia kansallisia toimenpiteitä.

[1] Alkuperäinen kieli: ranska.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Direktiivi 2000/31/EY

2. Direktiivin 2000/31/EY [2] 1 artiklan, jonka otsikko on ”Tavoite ja soveltamisala”, 2 ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Tällä direktiivillä lähennetään siinä määrin, kuin se on tarpeen 1 kohdassa tarkoitetun tavoitteen toteuttamiseksi, tiettyjä tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia kansallisia säännöksiä, jotka koskevat sisämarkkinoita, palvelun tarjoajien sijoittautumista, kaupallista viestintää, sähköisessä muodossa tehtäviä sopimuksia, välittäjien vastuuta, käytännesääntöjä, tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa riitojen ratkaisemista, oikeussuojakeinoja ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä.

– –

5. Tätä direktiiviä ei sovelleta:

a) verotuksen alalla;

b) direktiivien 95/46/EY[3] ja 97/66/EY[4] soveltamisalaan kuuluviin tietoyhteiskunnan palveluihin liittyviin kysymyksiin;

c) kysymyksiin, jotka liittyvät kartellilainsäädännön piiriin kuuluviin sopimuksiin tai käytänteisiin;

d) seuraaviin tietoyhteiskunnan palveluihin liittyviin toimiin:

– notaarien tai vastaavien ammatinharjoittajien toimet siltä osin kuin niihin sisältyy suora ja nimenomainen yhteys julkisen vallan käyttämiseen,

– asiakkaan edustaminen ja hänen etujensa puolustaminen tuomioistuimessa,

– arpajaistoiminta, johon liittyy rahallista arvoa omaavien panosten asettaminen esimerkiksi rahapeleissä, lotossa ja veikkauksessa tai vedonlyönnissä.”

[2] Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2000, L 178, s. 1).

[3] Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1995, L 281, s. 31).

[4] Henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla 15.12.1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1997, L 24, s. 1).

3. Kyseisen direktiivin 2 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, h alakohdassa säädetään seuraavaa: ”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

’yhteensovitetulla alalla’ jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmissä asetettuja, tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin tai tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia vaatimuksia riippumatta siitä, ovatko vaatimukset yleisluonteisia vai erityisesti tähän tarkoitukseen suunnattuja.

i) Yhteensovitettu ala kattaa vaatimukset, joita palvelujen tarjoajan on noudatettava:

– aloittaessaan tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen, kuten pätevyyttä, lupaa tai ilmoituksen tekoa koskevat vaatimukset,

– jatkaessaan toimintaa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajana, kuten palvelun tarjoajan käyttäytymistä koskevat taikka palvelun laatuun tai sisältöön liittyvät vaatimukset, joihin kuuluvat myös mainontaa ja sopimuksia koskevat vaatimukset, tai palvelun tarjoajan vastuuta koskevat vaatimukset.

ii) Yhteensovitettu ala ei kata seuraavia vaatimuksia:

– tavaroihin sinänsä sovellettavat vaatimukset,

– tavarantoimituksiin sovellettavat vaatimukset,

– muulla tavalla kuin sähköisesti tarjottuihin palveluihin sovellettavat vaatimukset.”

4. Kyseisen direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Sisämarkkinat”, säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että sen alueelle sijoittautuneen palvelun tarjoajan tarjoamien tietoyhteiskunnan palvelujen osalta noudatetaan kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavia, yhteensovitettuun alaan kuuluvia kysymyksiä koskevia kansallisia säännöksiä.

2. Jäsenvaltiot eivät voi yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi rajoittaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta.

3. Edellä 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta liitteessä tarkoitettuihin aloihin.

4. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa toimenpiteitä, joilla poiketaan 2 kohdan säännöksistä tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta, jos:

a) toimenpiteet

i) ovat tarpeellisia jollakin seuraavalla perusteella:

– yleinen järjestys, erityisesti rikosten ehkäisy, tutkinta, selville saaminen ja syytteeseenpano mukaan lukien alaikäisten suojelu ja erityisesti rotuun, sukupuoleen, uskontoon tai kansallisuuteen perustuvaan vihaan yllyttämisen torjunta ja yksittäisiin ihmisiin kohdistuvat ihmisarvon loukkaukset,

– –

ii) kohdistuvat tiettyyn tietoyhteiskunnan palveluun, joka vahingoittaa i alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista tai joka vakavalla tavalla saattaa vaarantaa kyseisten tavoitteiden saavuttamisen;

iii) ovat oikeassa suhteessa näihin tavoitteisiin;

b) jäsenvaltio on ennen kyseisten toimenpiteiden toteuttamista:

– pyytänyt 1 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltiota toteuttamaan toimenpiteitä, eikä viimeksi mainittu ole niitä toteuttanut tai ne eivät ole olleet riittäviä, ja

– ilmoittanut komissiolle ja 1 kohdassa tarkoitetulle jäsenvaltiolle aikomuksestaan toteuttaa tällaisia toimenpiteitä,

sanotun kuitenkaan vaikuttamatta tuomioistuimessa tapahtuvaan käsittelyyn eikä rikostutkintaan liittyviin toimenpiteisiin.

5. Jäsenvaltiot voivat kiireellisissä tapauksissa poiketa 4 kohdan b alakohdassa asetetuista edellytyksistä. Tässä tapauksessa toimenpiteistä on ilmoitettava mahdollisimman pian komissiolle ja 1 kohdassa tarkoitetulle jäsenvaltiolle mainiten samalla syyt, joiden perusteella jäsenvaltio katsoo, että kyseessä on kiireellinen tapaus.

_ _”

5. Kyseisen direktiivin 12–14 artikla, jotka sisältyvät II luvun ”Periaatteet” 4 jaksoon, jonka otsikko on ”Välittäjinä toimivien palvelun tarjoajien vastuu”, koskevat tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajaa, joka harjoittaa ”pelkkää siirtotoimintaa”, ”välimuistiin tallentamista” tai säilytystoimintaa (hosting). Kyseisissä säännöksissä säädetään myös edellytyksistä, joiden täyttyessä tällaiset palveluntarjoajat vapautetaan vastuusta palvelujensa käyttäjiltä peräisin olevien tietojen osalta.

6. Erityisesti direktiivin 2000/31 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Säilytys (’hosting’)”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaminen käsittää palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen tallentamisen, jäsenvaltioiden on varmistettava, että palvelun tarjoaja ei ole vastuussa palvelun vastaanottajan pyynnöstä tallennettujen tietojen osalta, edellyttäen, että:

a) palvelun tarjoajalla ei ole tosiasiallista tietoa laittomasta toiminnasta tai tiedoista eikä hänen tiedossaan vahingonkorvausvaatimuksen kyseessä ollen ole tosiasioita tai olosuhteita, joiden perusteella toiminnan tai tietojen laittomuus on ilmeistä; tai

b) palvelun tarjoaja toimii viipymättä tietojen poistamiseksi tai niihin pääsyn estämiseksi heti saatuaan tiedon tällaisista seikoista.

2. Edellä 1 kohtaa ei sovelleta, kun palvelun vastaanottaja toimii palvelun tarjoajan johdon tai valvonnan alaisena.

3. Tämä artikla ei vaikuta tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmän mukaisesti palvelun tarjoajaa lopettamaan tai estämään

väärinkäytökset, eikä se myöskään vaikuta jäsenvaltioiden mahdollisuuteen vahvistaa menettelyjä, joita sovelletaan tietojen poistamiseen tai niihin pääsyn estämiseen.”

7. Kyseisen direktiivin 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleisen valvontavelvollisuuden puuttuminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot eivät saa asettaa palvelun tarjoajille 12, 13 ja 14 artiklassa tarkoitettujen palvelujen toimittamisen osalta yleistä velvoitetta valvoa siirtämiään ja tallentamiaan tietoja eivätkä yleistä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita.

2. Jäsenvaltiot voivat asettaa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajille velvoitteita ilmoittaa viipymättä toimivaltaisille viranomaisille kyseisen palvelun vastaanottajien väitetysti toteuttamista, laittomiksi väitetyistä toimista tai antamista väitetysti laittomista tiedoista taikka velvoitteen toimittaa toimivaltaisille viranomaisille näiden pyynnöstä tietoja, joiden avulla on mahdollista tunnistaa ne toimitetun palvelun vastaanottajat, joiden kanssa palvelun tarjoajat ovat tehneet tallentamista koskevan sopimuksen.”

2. Direktiivi 2010/13/EU

8. Direktiivin 2010/13/EU[5] 28 b artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Rajoittamatta [direktiivin 2000/31] 12–15 artiklan soveltamista jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat videonjakoalustan tarjoajat toteuttavat asianmukaiset toimenpiteet suojellakseen

a) alaikäisiä ohjelmilta, käyttäjien tuottamilta videoilta ja audiovisuaaliselta kaupalliselta viestinnältä, jotka saattavat haitata heidän fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystään 6 a artiklan 1 kohdan mukaisesti;

– –

3. Se, mitkä ovat asianmukaisia toimenpiteitä 1 ja 2 kohdan soveltamiseksi, määritetään ottaen huomioon kyseessä olevan sisällön luonne, siitä mahdollisesti aiheutuva haitta, suojeltavien henkilöiden luokan ominaisuudet sekä kyseeseen tulevat oikeudet ja oikeutetut edut, mukaan lukien videonjakoalustan tarjoajien sekä sisällön luoneiden tai videonjakoalustalle ladanneiden käyttäjien oikeudet ja oikeutetut edut samoin kuin yleinen etu.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat videonjakoalustan tarjoajat soveltavat tällaisia toimenpiteitä. Toimenpiteiden on oltava toteutettavissa ja oikeasuhteisia, ja niissä on otettava huomioon videonjakoalustapalvelun koko ja tarjotun palvelun luonne. Kyseiset toimenpiteet eivät saa johtaa sellaiseen sisällön ennakkotarkastukseen tai alustalle lataamiseen sovellettavaan suodatukseen, joka on ristiriidassa [direktiivin 2000/31] 15 artiklan kanssa. Alaikäisten suojelemiseksi tämän artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla, haitallisimpaan sisältöön on sovellettava kaikkein tiukimpia pääsyn valvontatoimenpiteitä.

[5] Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 10.3.2010 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) (EUVL 2010, L 95, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 14.11.2018 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2018/1808 (EUVL 2018, L 303, s. 69).

Näillä toimenpiteillä tarpeen mukaan

a) sisällytetään videonjakoalustapalveluja koskeviin toimintaehtoihin 1 kohdassa tarkoitetut vaatimukset ja sovelletaan niitä;

– –

f) otetaan käyttöön ja ylläpidetään videonjakoalustojen käyttäjien iäntarkistusjärjestelmiä sellaiselle sisällölle, joka saattaa haitata alaikäisten fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystä;

– –

h) tarjotaan käyttöön loppukäyttäjien hallinnassa olevia sisällönsuodatusjärjestelmiä sisällölle, joka saattaa haitata alaikäisten fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystä;

i) otetaan käyttöön ja ylläpidetään avoimia, helppokäyttöisiä ja tehokkaita menetelmiä käyttäjien videonjakoalustan tarjoajille tekemien valitusten käsittelyä ja ratkaisua varten d–h alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden täytäntöönpanon osalta;

– –

4. Edellä tämän artiklan 1 ja 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden täytäntöön panemiseksi jäsenvaltioiden on kannustettava yhteissääntelyn käyttöön siten kuin 4 a artiklan 1 kohdassa säädetään.

5. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön tarvittavat mekanismit, joilla arvioidaan videonjakoalustan tarjoajien toteuttamien 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden asianmukaisuus. Jäsenvaltioiden on annettava kyseisten toimenpiteiden arviointi kansallisten sääntelyviranomaisten tai -elinten tehtäväksi.

6. Jäsenvaltiot voivat määrätä videonjakoalustan tarjoajille toimenpiteitä, jotka ovat yksityiskohtaisempia tai tiukempia kuin tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet. Tällaisia toimenpiteitä määrätessään jäsenvaltioiden on noudatettava sovellettavan unionin lainsäädännön vaatimuksia, kuten [direktiivin 2000/31] 12–15 artiklassa tai direktiivin 2011/93/EU[6] 25 artiklassa vahvistettuja vaatimuksia.

– –”

B Ranskan oikeus

1. Asia C-188/24

9. Rikoslain (code pénal) 227-24 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Väkivaltaisen, terrorismiin yllyttävän, pornografisen, myös yhden tai useamman eläimen pornografisen kuvan sisältävän, tai ihmisarvoa vakavasti loukkaavan tai alaikäisiä fyysisesti

[6] Lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/YOS korvaamisesta 13.12.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2011, L 335, s. 1).

vaarantavien pelien pelaamiseen yllyttävän viestin valmistamisesta, siirtämisestä tai levittämisestä millä tahansa tavalla ja välineellä tai kaupan käymisestä tällaisella viestillä määrätään kolmen vuoden vankeusrangaistus ja 75 000 euron sakko, jos alaikäinen voi nähdä tai havaita viestin.

Kun tässä pykälässä tarkoitetut rikokset tehdään painetussa tai audiovisuaalisessa tiedotusvälineessä taikka yleisölle tarkoitetussa verkkoviestinnässä, vastuussa olevien henkilöiden määrittämiseen sovelletaan näitä aloja koskevien lakien erityissäännöksiä.

Kyse on tässä pykälässä säädetyistä rikoksista myös silloin, kun alaikäisen pääsy 1 momentissa mainittuihin viesteihin perustuu tämän pelkkään ilmoitukseen, jonka mukaan hän on vähintään 18-vuotias.”

10. Parisuhdeväkivallan uhrien suojelemisesta 30.7.2020 annetun lain nro 2020-936 (loi n° 2020-936, du 30 juillet 2020, visant à protéger les victimes de violences conjugales;[7] jäljempänä 30.7.2020 annettu laki) 23 §:ssä säädetään seuraavaa:[8]

”Todettuaan, että henkilö, jonka toiminta muodostuu verkkoviestintäpalvelun tarjoamisesta, antaa alaikäisille oikeuden tutustua pornografiseen sisältöön rikoslain 227–24 §:n vastaisesti, audiovisuaalisen ja digitaalisen viestinnän sääntelyviranomaisen (Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique, Ranska; jäljempänä ARCOM) pääjohtaja osoittaa kyseiselle henkilölle – – kehotuksen, jossa hänet velvoitetaan toteuttamaan kaikki toimenpiteet estääkseen alaikäisten pääsyn laittomaan sisältöön. – –

Jos – – kehotusta ei noudateta ja jos sisältö on edelleen alaikäisten saatavilla, [ARCOMin] pääjohtaja voi [viidentoista päivän määräajan] kuluttua saattaa asian tribunal judiciaire de Paris’n (Pariisin alioikeus, Ranska) presidentin käsiteltäväksi, jotta tämä määrää, [että kyseiseen palveluun pääsy ja palvelun luettelointi hakukoneissa tai hakemistoissa lopetetaan].”

11. Kyseisen lain 23 §:n soveltamisedellytykset täsmennetään 7.10.2021 annetussa asetuksessa nro 2021-1306, joka koskee sellaisten toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyviä yksityiskohtaisia sääntöjä, joilla pyritään suojelemaan alaikäisiä pääsyltä pornografista sisältöä tarjoaville verkkosivustoille (décret n° 2021-1306, du 7 octobre 2021, relatif aux modalités de mise en œuvre des mesures visant à protéger les mineurs contre l’accès à des sites diffusant un contenu pornographique;[9] jäljempänä 7.10.2021 annettu asetus). Kyseisen asetuksen 3 §:ssä säädetään, että ”arvioidessaan – – sitä, antaako henkilö, jonka toiminta muodostuu verkkoviestintäpalvelun tarjoamisesta, alaikäisille oikeuden tutustua pornografiseen sisältöön – –, audiovisuaalisen alan neuvoston (Conseil supérieur de l’audiovisuel) pääjohtajan on otettava huomioon sen teknisen prosessin luotettavuuden taso, jolla kyseinen henkilö varmistaa palvelun käyttäjien täysi-ikäisyyden”.

2. Asia C-190/24

12. Tieliikennelain (code de la route) L. 130-11 §:ssä säädetään seuraavaa:

”I. - Jos yleiselle liikenteelle avoimella tai yleiseltä liikenteeltä suljetulla tiellä toteutetaan tienvarsitarkastus, jossa pysäytetään ajoneuvoja ja jonka tarkoituksena on joko toteuttaa tämän

7 JORF nro 0187, 31.7.2020.

8 Tämän säännöksen sanamuoto esitetään ennakkoratkaisupyynnössä vain osittain.

9 JORF nro 0235, 8.10.2021.

lain L. 234-9 tai L. 235-2 §:ssä tai rikosprosessilain 78-2-2 tai 78-2-4 §:ssä säädetyt toimenpiteet tai varmistaa, etteivät kuljettajat tai matkustajat ole oikeusviranomaisten etsintämääräyksen kohteena sellaisten rikosten vuoksi, joista määrätään vähintään kolmen vuoden vankeusrangaistus, tai ettei heitä ole merkitty rikosprosessilain 230-19 §:ssä mainittuun rekisteriin sen vuoksi, että he uhkaavat yleistä järjestystä tai turvallisuutta tai että heidät on päätetty sijoittaa psykiatriseen hoitolaitokseen tai he ovat paenneet tällaisesta laitoksesta, hallintoviranomainen voi kieltää sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajia välittämästä tämän palvelun kautta käyttäjien lähettämiä viestejä tai tietoja, jos muut käyttäjät voivat vältellä niiden avulla tarkastusta.

Tämän I momentin 1 kohdassa mainittu tietojen välittämistä koskeva kielto tarkoittaa sitä, että kaikkien sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajien on peitettävä kaikilla toimivaltaisen viranomaisen niille osoittamilla teillä tai teiden osilla kaikki viestit ja tiedot, jotka ne välittäisivät käyttäjille, jos palvelua tarjottaisiin normaalisti. Tämä kielto saa kestää enintään kaksi tuntia, jos tienvarsitarkastus koskee tämän lain L. 234-9 tai L. 235-2 §:ssä tarkoitettua toimenpidettä, tai 12 tuntia, jos se koskee muuta tämän I momentin 1 kohdassa mainittua toimenpidettä. Tiet tai teiden osat eivät saa olla yli kymmenen kilometrin etäisyydellä taajaman ulkopuolella sijaitsevasta tienvarsitarkastuspaikasta eivätkä yli kahden kilometrin etäisyydellä taajamassa sijaitsevasta tienvarsitarkastuspaikasta.

– –”

13. Kyseisen lain L. 130-12 §:ssä säädetään, että L. 130-11 §:ssä säädetyn tietojen välittämistä koskevan kiellon rikkomisesta määrätään kahden vuoden vankeusrangaistus ja 30 000 euron sakko.

14. Tieliikennelain L. 130-11 §:n soveltamisesta 19.4.2021 annetussa asetuksessa nro 2021-468 (décret n° 2021-468, du 19 avril 2021, portant application de l’article L. 130-11 du code de la route;[10] jäljempänä 19.4.2021 annettu asetus) täsmennetään kyseisen pykälän täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Kyseisen asetuksen 1 §:llä kyseiseen lakiin lisättiin artikla R. 130-12 §, jossa säädetään muun muassa, että ”tietojen välittämistä koskevasta kiellosta tehdyssä päätöksessä täsmennetään kiellon piiriin kuuluvat tiet tai teiden osat sekä määritetään kiellon alkamisen ja päättymisen päivämäärät ja kellonajat” ja että ”välittämiskieltoa koskevat tiedot, lukuun ottamatta kyseisen tienvarsitarkastuksen syitä koskevia tietoja, toimitetaan sähköisen ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajille tietojärjestelmän välityksellä – –”.

III Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

A Asia C-188/24

15. Pääasian kantajina olevat WebGroup Czech Republic- ja NKL Associates s. r. o. -yhtiöt, joiden kotipaikka on Praha (Tšekki), ylläpitävät pornografisia verkkosivustoja. ARCOMin pääjohtaja osoitti niille kehotuksen rikoslain 227-24 §:n ja 30.7.2020 annetun lain 22 §:n nojalla.[11]

10 JORF nro 0093, 20.4.2021.

11 Nämä tiedot ovat peräisin Conseil d’État’n (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) julkisasiamiehen pääasioissa esittämästä ratkaisuehdotuksesta, joka on saatavilla kyseisen tuomioistuimen sivustolla osoitteessa https://www.conseil-etat.fr/fr/arianeweb/CRP/conclusion/2024-03-06/453763?download_pdf.

16. Rikoslain 227-24 §:ssä kielletään mahdollisesti alaikäisen nähtävissä olevan pornografisen viestin välittäminen. 30.7.2020 annetun lain 22 §:ssä puolestaan täsmennettiin, että kyse on tällaisesta rikoksesta ”myös silloin, kun alaikäisen pääsy [kyseisiin] viesteihin perustuu tämän pelkkään ilmoitukseen, jonka mukaan hän on vähintään 18-vuotias”. Kyseisen lain 23 §:ssä – jonka soveltamisedellytykset täsmennettiin 7.10.2021 annetussa asetuksessa – ARCOMin pääjohtajalle myönnettiin toimivalta osoittaa kehotus henkilölle, joka ei noudata tätä kieltoa.

17. Pääasian kantajat riitauttivat nämä kehotukset tribunal judiciaire de Paris’ssa [12] ja nostivat samaan aikaan ensimmäisenä ja viimeisenä oikeusasteena toimivassa Conseil d’État’ssa kanteen 7.10.2021 annetun asetuksen säännösten kumoamiseksi. Ne vetosivat kanteensa tueksi erityisesti unionin oikeuden rikkomiseen. Ne tukeutuivat samaan perusteeseen 30.7.2020 annetun lain säännöksiä koskevassa väitteessään. Nämä kaksi kannetta yhdistettiin kyseisen tuomioistuimen antamaa ratkaisua varten.

18. Pääasian kantajat väittävät kanteissaan muun muassa, ettei direktiivin 2000/31 tavoitteita ole noudatettu, koska 7.10.2021 annetussa asetuksessa säädetään tiettyä yleisesti kuvattua tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmää koskevista yleisistä ja abstrakteista toimenpiteistä, joita sovelletaan kaikkiin kyseisen ryhmän palvelujen tarjoajiin.

19. Riidan kohteen ja luonteen vuoksi pääasian menettelyyn hyväksyttiin väliintulijoiksi useita yhdistyksiä, muun muassa Les effronté-E-S -yhdistys, joka pitää pääasian kantajien esittämiä kanneperusteita perusteettomina.

20. Tässä tilanteessa Conseil d’État on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko ensinnäkin katsottava, että rikosoikeuden säännökset, erityisesti yleiset ja abstraktit säännökset, joissa tietyt menettelytavat määritellään rangaistaviksi teoiksi, joiden perusteella voidaan panna vireille rikosoikeudellinen menettely, kuuluvat [direktiivillä 2000/31] ’yhteensovitettuun alaan’, jos niitä voidaan soveltaa sekä tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajan että minkä tahansa muun luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön käyttäytymiseen, vai onko katsottava, että koska kyseisen direktiivin ainoana tarkoituksena on yhdenmukaistaa tiettyjä tällaisia palveluja koskevia oikeudellisia näkökohtia yhdenmukaistamatta rikosoikeuden alaa sellaisenaan ja koska siinä säädetään ainoastaan palveluihin sovellettavista vaatimuksista, tällaisia rikosoikeudellisia säännöksiä ei voida pitää vaatimuksina, joita sovelletaan kyseisellä direktiivillä ’yhteensovitettuun alaan’ kuuluvien tietoyhteiskunnan palvelujen saatavuuteen ja tällaisten palvelujen tarjoamiseen liittyvään toimintaan? Kuuluvatko erityisesti rikosoikeudelliset säännökset, joiden tarkoituksena on varmistaa alaikäisten suojelu, tähän ’yhteensovitettuun alaan’?

2) Onko katsottava, että verkkoviestintäpalvelujen tarjoajien velvoittaminen ottamaan käyttöön ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy niiden levittämiin pornografisiin sisältöihin, kuuluu [direktiivillä 2000/31] – jolla yhdenmukaistetaan ainoastaan tiettyjä kyseisten palvelujen oikeudellisia näkökohtia – ’yhteensovitettuun alaan’, vaikka tämä velvoite koskee tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamiseen liittyvää toimintaa siltä osin kuin se koskee palvelun tarjoajan käyttäytymistä tai palvelun laatua tai sisältöä, mutta se ei kuitenkaan koske palvelun tarjoajien sijoittautumista, kaupallista viestintää, sähköisessä muodossa tehtäviä sopimuksia, välittäjien vastuuta koskevaa järjestelmää, käytännesääntöjä,

[12] Komission kirjallisista huomautuksista ilmenee, että kyseinen tuomioistuin päätti lykätä asioiden käsittelyä, kunnes ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa käytävä menettely on saatettu päätökseen.

tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa riitojen ratkaisemista, oikeussuojakeinoja ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä eikä siten mitään niistä asioista, joita säännellään II luvun yhdenmukaistamissäännöksillä?

3) Jos edellisiin kysymyksiin vastataan myöntävästi, miten on sovitettava yhteen [direktiivistä 2000/31] johtuvat vaatimukset ja vaatimukset, jotka johtuvat perusoikeuksien suojelusta Euroopan unionissa, erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan [jäljempänä perusoikeuskirja] 1 ja 24 artiklassa sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen[13] 8 artiklassa taattujen ihmisarvon ja lapsen edun suojaamisesta, kun näiden oikeuksien tehokasta suojaa ei ilmeisesti voida varmistaa pelkästään toteuttamalla yksittäisiä toimenpiteitä tietyn palvelun osalta? Onko olemassa unionin oikeuden yleinen periaate, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat erityisesti kiireellisissä tapauksissa toteuttaa tietyn palveluntarjoajien ryhmän osalta toimenpiteitä, joita alaikäisten suojeleminen heidän ihmisarvonsa ja koskemattomuutensa loukkaamiselta edellyttää – myös silloin, kun nämä toimenpiteet ovat yleisiä ja abstrakteja –, ja poiketa tarvittaessa [direktiivin 2000/31] soveltamisalaan kuuluvien palveluntarjoajien osalta direktiivissä säädetystä periaatteesta, jonka mukaan niiden alkuperävaltion on säänneltävä näitä palveluja?”

B Asia C-190/24

21. Ranskaan sijoittautunut Coyote System -yhtiö tarjoaa palvelua, joka luokitellaan Ranskan oikeudessa tieliikennelain L. 130-11 §:ssä tarkoitetuksi ”sähköiseksi geopaikannukseen perustuvaksi ajoavustus- tai navigointipalveluksi”.

22. Kyseisen säännöksen mukaan toimivaltainen hallintoviranomainen voi kieltää tämäntyyppisen palvelun toiminnanharjoittajia välittämästä rajoitetun ajan ja rajatulla maantieteellisellä alueella käyttäjiensä viestejä, jotka voivat paljastaa rattijuopumus- tai huumetarkastusten sijainnin sekä tiettyjä rikospoliisin operaatioita, joissa esimerkiksi etsitään törkeisiin rikoksiin tai rikkomisiin syyllistyneitä tai psykiatrisesta laitoksesta paenneita henkilöitä (jäljempänä kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto). Tämän toimivallan käyttöä koskevat yhtenäiset edellytykset määriteltiin 19.4.2021 annetussa asetuksessa.

23. Coyote System nosti Conseil d’État’ssa kanteen, jossa vaadittiin kyseisen asetuksen kumoamista. Kyseinen yhtiö vetosi kanteensa tueksi erityisesti direktiivin 2000/31 tavoitteiden huomiotta jättämiseen ja 15 artiklan rikkomiseen. Se vetoaa samaan perusteeseen myös tieliikennelain L. 130-11 §:ää koskevassa väitteessään.

24. Tässä tilanteessa Conseil d’État on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajia koskevan kiellon, jonka mukaan kyseinen toiminnanharjoittaja ei saa välittää tämän palvelun kautta käyttäjien lähettämiä viestejä tai tietoja, joiden avulla muut käyttäjät voivat vältellä tiettyjä tienvarsitarkastuksia, katsottava kuuluvan [direktiivissä 2000/31] tarkoitettuun yhteensovitettuun alaan siitä huolimatta, että vaikka kielto koskee tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamista siltä osin kuin se liittyy palvelun tarjoajan käyttäytymiseen taikka palvelun laatuun tai sisältöön, se ei kuitenkaan koske palvelun tarjoajien sijoittautumista, kaupallista viestintää, sähköisessä

13 Allekirjoitettu Roomassa 4.11.1950 (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus).

muodossa tehtäviä sopimuksia, välittäjien vastuuta, käytännesääntöjä, tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa riitojen ratkaisemista, oikeussuojakeinoja eikä jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, eikä se näin ollen liity mihinkään direktiivin II luvun yhdenmukaistamissäännöksissä säänneltyihin asioihin?

2) Kuuluuko tietojen välittämistä koskeva kielto, jonka tarkoituksena on estää muun muassa se, että rikoksista tai rikkomisista etsityt henkilöt tai yleistä järjestystä tai turvallisuutta uhkaavat henkilöt voisivat vältellä tienvarsitarkastuksia, sellaisten tietoyhteiskunnan palveluja koskevan toiminnan harjoittamiselle asetettujen vaatimusten piiriin, joita jäsenvaltio ei voi asettaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin oleville palvelun tarjoajille, vaikka [direktiivin 2000/31] johdanto-osan 26 perustelukappaleessa täsmennetään, että direktiivillä ei estetä jäsenvaltioita soveltamasta rikosoikeutta ja rikosoikeudellista menettelyä koskevia kansallisia sääntöjään, jotta ne voivat toteuttaa kaikki tutkinta- ja muut toimenpiteet, joita tarvitaan rikosten selville saamiseksi ja niistä syytteeseen panemiseksi?

3) Onko [direktiivin 2000/31] 15 artiklaa, jossa kielletään se, että tässä artiklassa tarkoitetuille palvelun tarjoajille asetetaan erityistapauksissa sovellettavia velvoitteita lukuun ottamatta yleinen valvontavelvoite, tulkittava siten, että se on esteenä sellaisen säännöksen soveltamiselle, jossa säädetään ainoastaan, että sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajat voidaan velvoittaa olemaan tapauskohtaisesti välittämättä tämän palvelun puitteissa tietyntyyppisiä viestejä tai tietoja, eikä toiminnanharjoittajan tarvitse tätä varten tutustua niiden sisältöön?”

IV Menettely unionin tuomioistuimessa

25. Asiat C-190/24 ja C-188/24 yhdistettiin niiden käsittelyn kirjallista ja suullista vaihetta sekä tuomiota varten. WebGroup ja NKL Associates, Coyote System, Les effronté-E-S, Ranskan, Tšekin ja Norjan hallitukset sekä komissio esittivät suulliset lausumansa 24.3.2025 pidetyssä yhteisessä istunnossa.

V Asian tarkastelu

26. Käsiteltävissä asioissa esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskevat direktiivin 2000/31 säännöksiä ja ennen kaikkea 3 artiklassa säädettyä mekanismia ja sen keskeistä käsitettä, nimittäin kyseisen direktiivin 2 artiklan h alakohdassa tarkoitettua yhteensovitetun alan käsitettä.

27. Ennen ennakkoratkaisukysymysten tarkastelua esitän aluksi joitakin huomautuksia edellä mainitusta mekanismista (A jakso). Täydennän näitä huomautuksia käsittelemällä pääasiamenettelyjen rajat ylittävää ulottuvuutta, joka – kuten osoitan – ei ole merkityksetön käsiteltävien ennakkoratkaisukysymysten kohteen kannalta (B jakso). Seuraavaksi selkeytän näiden kysymysten ulottuvuutta ja selitän analyysini rakennetta (C jakso). Lopuksi tarkastelen ennakkoratkaisukysymyksiä (D ja E jakso).

A Direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetty mekanismi

28. Ensinnäkin direktiivin 2000/31 3 artikla koskee ainoastaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajia, ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olettaa, että kyseessä olevien kansallisten säännösten – joiden pätevyys riitautetaan – soveltamisalaan kuuluvat palvelut ovat tällaisia palveluja.

29. Toiseksi direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetty mekanismi – jonka keskeinen käsite on yhteensovitettu ala – on merkityksellinen ainoastaan rajat ylittävissä tilanteissa, joissa yhteen jäsenvaltioon sijoittautunut tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaja voi joutua toisen jäsenvaltion toteuttaman toimenpiteen kohteeksi. [14]

30. Direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 kohdassa säädetään nimittäin, että kunkin jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että sen alueelle sijoittautuneen palvelun tarjoajan tarjoamien tietoyhteiskunnan palvelujen osalta noudatetaan kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavia, yhteensovitettuun alaan kuuluvia kysymyksiä koskevia kansallisia säännöksiä. Kyseisen artiklan 2 kohdassa täsmennetään lisäksi, että jäsenvaltiot eivät voi ”yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi” rajoittaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta. Kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdan nojalla jäsenvaltio voi poikkeuksellisesti toteuttaa tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta toimenpiteitä, joilla poiketaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta koskevasta periaatteesta, jos direktiivin 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa (aineelliset edellytykset) ja 3 artiklan 4 kohdan b alakohdassa (menettelylliset edellytykset) säädetyt useat kumulatiiviset edellytykset täyttyvät.

31. Vaikka direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohtaan sisältyvä ilmaisu ”yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi” voi herättää tulkintaan liittyviä epäilyjä, oikeuskäytännöstä ilmenee, että kyseinen direktiivi perustuu alkuperäjäsenvaltiossa suoritettavaa valvontaa ja vastavuoroista tunnustamista koskevien periaatteiden soveltamiseen. Kyseisen direktiivin 2 artiklan h alakohdassa määritellyllä yhteensovitetulla alalla tietoyhteiskunnan palveluja säännellään ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, johon kyseisten palvelujen tarjoajat ovat sijoittautuneet. [15]

B Pääasioiden rajat ylittävä ulottuvuus

32. Käsiteltävät asiat koskevat erityisesti direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdan h alakohdan, jossa määritellään yhteensovitettu ala, tulkintaa. Kuten jo totesin, [16] kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetty mekanismi – jonka keskeinen käsite on yhteensovitettu ala – on merkityksellinen ainoastaan rajat ylittävissä tilanteissa.

33. Nyt käsiteltävässä tapauksessa asiassa C-190/24 pääasian kantajana oleva Coyote System on sijoittautunut Ranskaan, ja ennakkoratkaisupyyntö on peräisin ranskalaiselta tuomioistuimelta. Näin ollen ensi näkemältä on perusteltua pohtia, ovatko yhteensovitettua alaa koskeviin ennakkoratkaisukysymyksiin annettavat vastaukset merkityksellisiä kyseisen pääasiamenettelyn kannalta.

14 Ks. vastaavasti tuomio 3.12.2020, Star Taxi App (C-62/19, EU:C:2020:980, 72 kohta) ja tuomio 27.4.2023, Viagogo (C-70/22, EU:C:2023:350, 25–28 kohta).

15 Ks. vastaavasti tuomio 9.11.2023, Google Ireland ym. (C-376/22, EU:C:2023:835, 42 kohta; jäljempänä tuomio Google Ireland ym.) ja tuomio 30.5.2024, Airbnb Ireland ja Amazon Services Europe (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:432, 55 kohta).

16 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 29 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

34. Tässä yhteydessä on todettava, että Coyote System ei nostanut Conseil d'État'ssa kannetta sitä suoraan koskevassa hallinnollisessa menettelyssä, vaan se nosti itsenäisen kumoamiskanteen toimivallan ylittämisen perusteella, kuten pääasian kantajat asiassa C-188/24. Istunnossa vahvistettiin, että kyseisessä menettelyssä Conseil d'État valvoo riidanalaisten säännösten laillisuutta abstraktisti. Näin ollen Coyote Systemiä koskevat erityispiirteet eivät näytä rajoittavan väitteitä, jotka kyseinen yhtiö voi esittää Conseil d'État'ssa vireillä olevassa kanteessaan, eivätkä tämän tuomioistuimen toimivaltaa. Asiassa C-190/24 esitetyt ennakkoratkaisukysymykset ovat siten merkityksellisiä kyseisen pääasiamenettelyn kannalta, joten niihin on vastattava.

C Alustavat huomautukset ennakkoratkaisukysymyksistä

1. Kyseessä olevat kansalliset toimenpiteet

35. Käsiteltävissä asioissa esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskevat kansallisia toimenpiteitä, joita Ranskan tasavalta aikoo soveltaa myös muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin.

36. Asiassa C-188/24 kyseessä olevat toimenpiteet koskevat verkkoviestintäpalvelujen tarjoajille asetettua velvoitetta ottaa käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy niiden levittämiin pornografisiin sisältöihin (jäljempänä kyseessä oleva velvoite).

37. Kansallisissa säännöksissä, joiden laillisuus riitautetaan pääasiassa, toimivaltaiselle viranomaiselle myönnetään toimivalta osoittaa verkkoviestintäpalvelujen tarjoajalle kehotus, jossa tämä velvoitetaan toteuttamaan kaikki toimenpiteet, joilla voidaan estää alaikäisten pääsy pornografisiin sisältöihin.[17] Ennakkoratkaisukysymyksissä tarkoitettu velvoite ei kuitenkaan johdu tällaisesta kehotuksesta vaan yleisistä ja abstrakteista säännöksistä, joiden nojalla siitä, että alaikäisen pääsy pornografiseen sisältöön mahdollistetaan pelkän ikää koskevan ilmoituksen perusteella, määrätään rikosoikeudellinen seuraamus.[18]

38. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää nimittäin, että pääasian kantajat väittävät, ettei riidanalaisissa säännöksissä säädetä pelkästään menettelystä, jonka avulla hallintoviranomainen voi määrätä palveluntarjoajan lopettamaan väärinkäytökset, vaan että kun otetaan huomioon kyseessä olevan rikoksen sisältö, jota täsmennettiin lisäämällä rikoslain 227–24 §:ään 30.7.2020 annetun lain 22 §:n säännökset, riidanalaisilla säännöksillä on myös se vaikutus, että niissä velvoitetaan muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneet palveluntarjoajat ottamaan käyttöön teknisiä ratkaisuja, joilla estetään alaikäisten pääsy niiden levittämiin sisältöihin.[19]

17 Toimivaltaisen viranomaisen toimivallasta osoittaa tällainen kehotus säädettiin 30.7.2020 annetun lain 23 §:ssä. On syytä huomauttaa, että kyseinen pykälä korvattiin vuonna 2024 luottamuksesta digitaalisessa taloudessa 21.6.2004 annetun lain nro 2004-575 (loi nº 2004-575 du 21 juin 2004 pour la confiance dans l'économie numérique; JORF nro 0143, 22.6.2004) uusilla 10-1 ja 10-2 §:llä ja että jälkimmäisessä säännöksessä on siitä lähtien säädetty direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a ja b alakohdassa ja 3 artiklan 5 kohdassa säädettyjen poikkeusmenettelyjen täytäntöönpanosta.

18 Ennakkoratkaisukysymykset eivät siis koske yleisten ja abstraktien säännösten perusteella toteutettavia yksittäisiä toimenpiteitä, jotka täyttävät direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 ja 5 kohdassa säädetyt edellytykset, vaan ne koskevat nimenomaan näitä yleisiä ja abstrakteja säännöksiä, joita sovelletaan sellaisinaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin.

19 Komissio väitti tältä osin istunnossa, ettei pääasiassa ole riitautettu sitä, että 30.7.2020 annetun lain 22 § on sopusoinnussa direktiivin 2000/31 kanssa. Komission mukaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimittäin tarkastelee 7.10.2021 annetun asetuksen lisäksi ainoastaan kyseisen lain 23 §:ää sen kannalta, onko se sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Tämä huomautus saattaisi tarkoittaa, ettei unionin tuomioistuimen pitäisi keskittyä analyysissaan rikosoikeuden yleisistä ja abstrakteista säännöksistä suoraan johtuvaan velvoitteeseen vaan kehotukseen, jonka toimivaltainen viranomainen voi osoittaa verkkoviestintäpalvelujen tarjoajalle. Etenkin kyseisessä asiassa esitetystä kolmannesta kysymyksestä kuitenkin ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tarkoittaa tätä velvoitetta.

39. Asiassa C-190/24 kyseessä olevat kansalliset toimenpiteet koskevat tietojen välittämistä koskevaa kieltoa, jonka mukaan sähköisen ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajat eivät saa välittää käyttäjiensä lähettämiä viestejä ja tietoja, jotka ne välittäisivät, jos palvelua tarjottaisiin normaalisti.

2. Ennakkoratkaisukysymykset ja analyysin rakenne

40. Käsiteltävänä olevissa kahdessa asiassa esitetyt ennakkoratkaisukysymykset ovat osittain päällekkäisiä, ja ne koskevat samaa ongelmaa.

41. Asiassa C-188/24 esitetyssä ensimmäisessä kysymyksessä ja asiassa C-190/24 esitetyssä toisessa kysymyksessä tiedustellaan, kuuluvatko kyseessä olevat kansalliset toimenpiteet direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa tarkoitettuun yhteensovitettuun alaan, vaikka ne eivät koske mitään niistä asioista, joita säännellään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä.

42. Asiassa C-188/24 esitetyllä toisella kysymyksellä ja asiassa C-190/24 esitetyllä ensimmäisellä kysymyksellä pyritään lisäksi selvittämään, onko kyseessä olevat kansalliset toimenpiteet jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle sillä perusteella, että ensin mainitussa asiassa ne johtuvat suoraan rikosoikeuden yleisistä ja abstrakteista säännöksistä ja toisessa ne ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa tienvarsitarkastusten tehokkuus.

43. Kyseisissä asioissa esitetyt kolmannet kysymykset koskevat sitä vastoin eri ongelmia. Asiassa C-188/24 esitetty kolmas kysymys koskee nimittäin direktiivissä 2000/31 säädettyjen vaatimusten ja unionissa noudatettavasta perusoikeuksien suojasta johtuvien vaatimusten yhteensovittamista. Asiassa C-190/24 esitetty kolmas kysymys koskee kyseisen direktiivin 15 artiklan tulkintaa, ja sillä pyritään selvittämään, onko tässä artiklassa säädetty yleisen valvontavelvollisuuden asettamista koskeva kielto esteenä kyseessä olevan tietojen välittämistä koskevan kiellon soveltamiselle.

44. Asioissa C-188/24 ja C-190/24 olevien erojen vuoksi ja tämän ratkaisuehdotuksen selkeyttämiseksi tarkastelen kumpaakin asiaa ja niissä esitettyjä kysymyksiä erikseen.

D Asia C-188/24

45. Asiassa C-188/24 esitettyjen oikeudellisten ongelmien analyysini edellyttää ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien kysymysten järjestyksen muuttamista.

46. Analysoin aluksi yhteensovitetun alan laajuuden ja direktiivillä 2000/31 unionin oikeuden tasolla toteutetun yhdenmukaistamisen väliseen suhteeseen liittyvää problematiikkaa ja selvitän samalla, onko kyseessä oleva velvoite vaatimus, joka kuuluu lähtökohtaisesti yhteensovitettuun alaan (toinen kysymys). Seuraavaksi pohdin tämän alan ja rikosoikeuden alan välistä suhdetta (ensimmäinen kysymys). Lopuksi tarkastelen sitä, voidaanko kyseessä olevaa velvoitetta – olettaen, että direktiivi on esteenä sen asettamiselle muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille palveluntarjoajille – kuitenkin soveltaa niihin perusoikeuksien perusteella (kolmas kysymys).

1. Toinen kysymys

a) Ennakkoratkaisukysymyksen ulottuvuus

47. Toisessa kysymyksessä tiedustellaan lähinnä, käsittääkö yhteensovitettu ala, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, verkkoviestintäpalvelujen tarjoajien velvoittamisen ottamaan käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy niiden levittämiin pornografisiin sisältöihin, vaikka tämä velvoite ei koske mitään niistä asioista, joita säännellään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä.

48. Huomautan aluksi, että vaikka tässä kysymyksessä viitataan direktiivin 2000/31 II lukuun, siinä tarkoitettuja asioita ei säännellä ainoastaan kyseisessä luvussa vaan myös III luvussa. Palveluntarjoajien sijoittautumisesta (4 artikla), kaupallisesta viestinnästä (6–8 artikla), sähköisessä muodossa tehtävistä sopimuksista (9–11 artikla), välittäjien vastuusta (12–15 artikla), käytännesäännöistä (16 artikla), tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvasta riitojen ratkaisemisesta (17 artikla), oikeussuojakeinoista (18 artikla) ja jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä (19 artikla) säädetään nimittäin kyseisen direktiivin II luvussa, joka sisältää 4–15 artiklan, ja III luvussa, joka sisältää 16–20 artiklan.

49. Tätä kysymystä tarkasteltaessa on aluksi selkeytettävä sitä, kattaako yhteensovitettu ala asiat, joita säännellään direktiivin 2000/31 II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä, ja jos kattaa, toiseksi on konkreettisesti selvitettävä, kuuluuko kyseessä oleva kansallinen toimenpide yhteensovitettuun alaan.

50. Yhtäältä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimittäin olettaa, ettei tämä kansallinen toimenpide koske direktiivin 2000/31 II ja III luvulla yhdenmukaistettuja näkökohtia. On todettava, ettei tästä ole mitään epäilystä.

51. Toisaalta tämän kysymyksen muotoilu antaa ymmärtää, että kyseinen tuomioistuin olettaa lisäksi, että jollei siihen kysymykseen, kattaako yhteensovitettu ala ainoastaan direktiivin 2000/31 II ja III luvussa tarkoitetut asiat, annettavasta vastauksesta muuta johdu, kyseessä oleva kansallinen toimenpide kuuluu yhteensovitettuun alaan tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamiseen liittyvänä vaatimuksena. Tämä pitää nähdäkseni paikkansa. Täydellisyyden vuoksi ja koska useampi osapuoli kiistää tämän oletuksen, varmistan kuitenkin, onko kyseinen toimenpide tällainen vaatimus.

b) Yhteensovitetun alan laajuus ja direktiivillä 2000/31 toteutettu yhdenmukaistaminen

52. Ranskan hallitus väittää kirjallisissa huomautuksissaan, että direktiivissä 2000/31 luodaan yhteys yhteensovitetun alan ja direktiivillä yhdenmukaistetun alan välille. Kyseinen hallitus väittää, että johdetun oikeuden säädöksen johdanto-osassa olevien yleisten toteamusten tarkoituksena on lähtökohtaisesti selventää kyseisen säädöksen asiasisältöä. Ranskan hallituksen mukaan näitä yleisiä toteamuksia on siis luettava johdetun oikeuden säädöksen muun tekstin yhteydessä. Näin ollen ainoastaan kansalliset säännökset, jotka on annettu kyseisen direktiivin II ja III luvun saattamiseksi osaksi kansallista oikeutta, on ”yhteensovitettava” direktiivin 3 artiklan mukaisesti.

53. Minkään direktiiviin 2000/31 sisältyvän seikan perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että yhteensovitettuun alaan sisältyisivät ainoastaan asiat, joita säännellään direktiivin 2000/31 II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä.

54. Ensinnäkin direktiivin 2000/31 1 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisen direktiivin tavoitteena on päinvastoin edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa varmistamalla tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi kyseisellä direktiivillä lähennetään sen 1 artiklan 2 kohdan mukaan – siinä määrin kuin se on tarpeen tämän tavoitteen toteuttamiseksi – tiettyjä tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia kansallisia säännöksiä, jotka koskevat sisämarkkinoita kyseisen direktiivin II ja III luvulla säänneltyjen asioiden ohella.

55. Viimeksi mainitusta seikasta on todettava, että direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetyssä tietoyhteiskunnan palvelujen sisämarkkinoita koskevassa mekanismissa on eri logiikka kuin direktiivin II ja III luvun säännöksissä. Tämän mekanismin tavoitteena on nimittäin lähinnä soveltaa näihin tietoyhteiskunnan palveluihin lähtökohtaisesti sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon palvelun tarjoaja on sijoittautunut,[20] kun taas II ja III luvun säännöksillä pyritään yhdenmukaistamaan tiettyjä sähköisen kaupankäynnin erityisiä näkökohtia.

56. Vielä tärkeämpää on se, että direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetty mekanismi on merkityksellinen ennen kaikkea yhdenmukaistamissäännösten puuttuessa silloin, kun jäsenvaltio haluaa soveltaa toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen palveluntarjoajaan kansallisia säännöksiä, jotka poikkeavat tämän toisen jäsenvaltion säännöksistä.

57. Kuten jo selitin,[21] kyseinen mekanismi perustuu nimittäin alkuperäjäsenvaltiossa suoritettavaa valvontaa ja vastavuoroista tunnustamista koskevien periaatteiden soveltamiseen, joten direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa määritellyllä yhteensovitetulla alalla tietoyhteiskunnan palveluja säännellään ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, johon kyseisten palvelujen tarjoajat ovat sijoittautuneet.[22]

58. Yhtäältä kunkin jäsenvaltion on siksi tietoyhteiskunnan palvelujen alkuperäjäsenvaltiona säänneltävä kyseisiä palveluja ja turvattava näin direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan i alakohdassa mainitut yleisen edun mukaiset tavoitteet. Alkuperäjäsenvaltio voi asettaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajille velvoitteita taatakseen näiden tavoitteiden saavuttamisen. Toisaalta kunkin jäsenvaltion on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti tietoyhteiskunnan palvelujen vastaanottajajäsenvaltiona pidättäydyttävä rajoittamasta kyseisten palvelujen vapaata liikkuvuutta edellyttämällä säätämiensä, yhteensovitettuun alaan kuuluvien lisävelvoitteiden noudattamista.[23]

20 Ks. vastaavasti tuomio 25.10.2011, eDate Advertising ym. (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685, 57 kohta).

21 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohta.

22 Ks. vastaavasti tuomio Google Ireland ym. (42 kohta) ja tuomio 30.5.2024, Airbnb Ireland ja Amazon Services Europe (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:432, 55 kohta).

23 Ks. vastaavasti tuomio Google Ireland ym. (43 ja 44 kohta) ja tuomio 30.5.2024, Airbnb Ireland ja Amazon Services Europe (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:432, 56 ja 57 kohta).

59. Jotta voidaan varmistaa direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetyn mekanismin tehokas vaikutus ja mahdollistaa sen täysimääräinen täytäntöönpano tavoitteen mukaisesti,[24] yhteensovitetun alan laajuutta ei voida rajata sisällyttämällä siihen ainoastaan asiat, joita säännellään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä.[25]

60. Toiseksi direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa korostetaan, että yhteensovitettu ala kattaa jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä asetetut vaatimukset, joita sovelletaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin tai tietoyhteiskunnan palveluihin. Tämä muotoilu on riittävän laaja, jotta se käsittää myös puhtaasti kansalliset säännökset, jotka eivät perustu unionin oikeuteen. Lisäksi se eroaa kyseisen direktiivin 7 artiklan sanamuodosta, jossa viitataan ei-toivotun kaupallisen viestinnän yhteydessä unionin oikeudessa asetettuihin vaatimuksiin.[26]

61. Kolmanneksi direktiivin 2000/31 johdanto-osan 21 perustelukappaleessa täsmennetään, että ”yhteensovitetun alan ulottuvuus ei estä yhteisössä tulevaisuudessa toteutettavaa tietoyhteiskunnan palveluja koskevaa yhdenmukaistamista eikä kansallisella tasolla tulevaisuudessa yhteisön oikeuden mukaisesti annettavan lainsäädännön soveltamista”. Tämä täsmennys osoittaa, että tässä vaiheessa yhteensovitettu ala kattaa myös kansallisella tasolla säädetyt vaatimukset, jotka eivät perustu unionin yhdenmukaistettuun oikeuteen.

62. Neljänneksi direktiivin 2000/31 3 artiklan 3 kohdan mukaan kyseisessä artiklassa säädettyä mekanismia ei sovelleta direktiivin liitteessä mainittuihin tapauksiin, jotka kuuluvat muiden unionin oikeuden säädösten tai jäsenvaltioiden velvoiteoikeuden piiriin. Jos yhteensovitettu ala kattaisi ainoastaan asiat, joita säännellään kyseisen direktiivin II ja III luvulla, kyseisen mekanismin soveltamisalan ulkopuolelle ei tarvitsisi jättää tapauksia, joita säännellään unionin oikeuden muilla säädöksillä kuin kyseisellä direktiivillä tai velvoiteoikeuden piiriin kuuluvilla säädöksillä. Tällaiset tapaukset eivät nimittäin ole II ja III luvulla toteutetun yhdenmukaistamisen kohteena eivätkä siksi kuulu yhteensovitettuun alaan.

63. Viidenneksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö tukee tätä tulkintaa, kuten Coyote System perustellusti totesi. Määrittäessään, kuuluuko kansallinen lainsäädäntö direktiivissä 2000/31 tarkoitettuun yhteensovitettuun alaan, unionin tuomioistuin nimittäin varmistaa ainoastaan, että se kuuluu kyseisen direktiivin 2 artiklan h alakohdassa esitetyn tämän alan määritelmän soveltamisalaan. Se ei sitä vastoin selvitä sitä, kuuluvatko kyseessä olevat toimenpiteet johonkin kyseisen direktiivin II ja III luvulla säänneltyihin asioihin.[27]

64. Näin ollen on katsottava, että tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamiseen liittyvät vaatimukset kuuluvat yhteensovitettuun alaan, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, myös silloin, kun ne eivät koske asioita, joita säännellään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä.

[24] Ks. direktiivin 2000/31 johdanto-osan 22 perustelukappale: ”– – varmistaa palvelujen tarjoamisen vapaus sekä oikeusvarmuus palvelun tarjoajien ja palvelun vastaanottajien kannalta.”

[25] Ks. vastaavasti tuomio 25.10.2011, eDate Advertising ym. (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685, 57 kohta). Ks. myös Crabit, E., ”La directive sur le commerce électronique: le projet ’Méditerranée’”, Revue du droit de l’Union européenne, 2000, nro 4, s. 767.

[26] Direktiivin 2000/31 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”yhteisön oikeudessa asetettujen muiden vaatimusten lisäksi on jäsenvaltioiden, jotka sallivat ei-toivotun kaupallisen viestinnän sähköpostitse, huolehdittava siitä, että tällainen niiden alueelle sijoittautuneen palvelujen tarjoajan harjoittama kaupallinen viestintä voidaan selvästi ja yksiselitteisesti tunnistaa sellaiseksi heti sitä vastaanotettaessa”.

[27] Ks. tuomio 19.12.2019, Airbnb Ireland (C-390/18, EU:C:2019:1112, 82 kohta); tuomio 1.10.2020, A (Lääkkeiden mainonta ja myynti verkossa) (C-649/18, EU:C:2020:764, 87 ja 88 kohta) ja tuomio 30.5.2024, Airbnb Ireland ja Amazon Services Europe (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:432, 64 kohta).

65. Seuraavaksi on tarkasteltava konkreettisesti sitä, kuuluuko kyseessä oleva kansallinen toimenpide direktiivissä 2000/31 tarkoitettuun yhteensovitettuun alaan. Korostan, että tässä tarkastelussa ei oteta huomioon sitä, onko kyseinen toimenpide suljettu yhteensovitetun alan ulkopuolelle sillä perusteella, että se kuuluu rikosoikeuden alaan: tämä ongelma tuodaan esiin käsiteltävässä asiassa esitetyssä ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä, jota tarkastelen myöhemmin tässä ratkaisuehdotuksessa.

66. Tässä tilanteessa direktiivissä 2000/31 tarkoitettua yhteensovitettua alaa on aiheellista täsmentää.

c) Yhteensovitettuun alaan kuuluvat vaatimukset

67. Direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa esitetyn määritelmän mukaan yhteensovitetun alan käsitteellä tarkoitetaan ”jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmissä asetettuja, tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin tai tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia vaatimuksia riippumatta siitä, ovatko vaatimukset yleisluonteisia vai erityisesti tähän tarkoitukseen suunnattuja”.

68. Kyseisen direktiivin 2 artiklan h alakohdan i alakohdassa säädetään lisäksi, että yhteensovitettu ala kattaa vaatimukset, joita palvelujen tarjoajan on noudatettava aloittaessaan tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen ja jatkaessaan toimintaansa. Kyseisessä säännöksessä täsmennetään, että toimintaa koskevat vaatimukset liittyvät muun muassa palvelun tarjoajan käyttäytymiseen ja sen palvelun laatuun tai sisältöön.

69. Oikeuskäytännöstä käy lisäksi ilmi, että yhteensovitettuun alaan kuuluvilla vaatimuksilla pyritään osoittamaan, miten tietoyhteiskunnan palvelua koskeva toiminta on toteutettava, jotta sitä voidaan harjoittaa laillisesti.[28] Riippumatta siitä, millainen (esimerkiksi siviilioikeudellinen, hallinnollinen vai rikosoikeudellinen) vastuu tällaisten velvoitteiden noudattamatta jättämisestä voi aiheutua, niiden kohteella on ratkaiseva merkitys. Direktiivissä 2000/31 tarkoitetun vaatimuksen on kuitenkin liityttävä tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen aloittamiseen tai tämän toiminnan jatkamiseen.

70. Direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdan ii alakohdassa säädetään, että yhteensovitettu ala ei kata tavaroihin sinänsä sovellettavia vaatimuksia, tavarantoimituksiin sovellettavia vaatimuksia eikä muulla tavalla kuin sähköisesti tarjottuihin palveluihin sovellettavia vaatimuksia. Pitää paikkansa, että kyseisessä säännöksessä käytetään [ranskaksi] avointa muotoilua [”telles que” eli suomeksi ”sellaisia kuin”]. Yhteensovitetun alan laajuuden rajoituksia koskeva unionin lainsäätäjän aikomus ilmenee kuitenkin selvästi kyseisen direktiivin johdanto-osan 21 perustelukappaleesta. Kuten kyseisessä perustelukappaleessa[29] täsmennetään, yhteensovitettu ala kattaa nimittäin ainoastaan vaatimukset, jotka liittyvät verkossa suoritettavaan toimintaan.

[28] Ks. tuomio 30.5.2024, Airbnb Ireland ja Amazon Services Europe (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:432, 62 kohta). Ks. myös ratkaisuehdotukseni Airbnb Ireland ym. (C-662/22–C-667/22, EU:C:2024:18, 155 ja 158 kohta).

[29] Direktiivin 2000/31 johdanto-osan 21 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa: ”Yhteensovitetun alan ulottuvuus ei estä yhteisössä tulevaisuudessa toteutettavaa tietoyhteiskunnan palveluja koskevaa yhdenmukaistamista eikä kansallisella tasolla tulevaisuudessa yhteisön oikeuden mukaisesti annettavan lainsäädännön soveltamista. Yhteensovitettu ala kattaa ainoastaan vaatimukset, jotka liittyvät verkossa suoritettavaan toimintaan, kuten verkossa suoritettavaan tiedotukseen, mainontaan, ostoihin ja verkossa tehtäviin sopimuksiin. Se ei käsitä tavaroihin liittyviä jäsenvaltioiden lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia, kuten turvallisuusnormeja, merkintävelvoitteita tai vastuuta tavaroista, eikä jäsenvaltioiden vaatimuksia, jotka liittyvät tavarantoimituksiin tai kuljetuksiin, lääkkeiden jakelu mukaan lukien. Yhteensovitettu ala ei koske viranomaisten etuosto-oikeutta tiettyihin tavaroihin, esimerkiksi taideteoksiin.”

71. Näiden seikkojen valossa on selvitettävä, onko kyseessä olevalla kansallisella toimenpiteellä asetettu velvoite tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamiseen liittyvä vaatimus.

d) Velvollisuus ottaa käyttöön kyseiset tekniset ratkaisut

72. Jotta voidaan selvittää, kuuluuko verkkoviestintäpalvelujen tarjoajien velvollisuus ottaa käyttöön teknisiä ratkaisuja yhteensovitettuun alaan, on määritettävä, koskeeko tämä velvollisuus tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen aloittamista tai jatkamista.

73. Unionin tuomioistuimella on ollut jo tilaisuus pohtia kysymystä siitä, kuuluuko kansallinen lainsäädäntö, jossa lääkkeitä verkossa myyvät apteekit velvoitetaan sisällyttämään terveystietolomake lääkkeiden tilaamismenettelyyn, direktiivissä 2000/31 tarkoitettuun yhteensovitettuun alaan. Kyseisessä lainsäädännössä potilaan apteekin verkkosivustolla tekemän ensimmäisen lääketilauksen hyväksymisen edellytykseksi oli asetettu se, että hän täyttää ensin verkossa terveystietolomakkeen. [30]

74. Unionin tuomioistuin viittasi tuomiossaan direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdan i alakohtaan, jonka mukaan yhteensovitettu ala kattaa tietoyhteiskunnan palvelun toiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset, kuten muun muassa palvelun sisältöä koskevat vaatimukset, joihin kuuluvat myös sopimuksia koskevat vaatimukset, ja vastasi tähän kysymykseen myöntävästi. [31]

75. Unionin tuomioistuin nimittäin katsoi, että pääasiassa kyseessä olleella toimenpiteellä rajattiin edellytyksiä, joiden täyttyessä ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden verkkomyyntiä koskeva sopimus voidaan tehdä, sekä tapaa, jolla apteekin myynti- ja neuvontatoimintaa on toteutettava verkossa. [32] Päättelen tästä, että kansallinen toimenpide, jossa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja velvoitetaan laatimaan palvelunsa saatavuutta tai käyttöä koskevat erityissäännöt, on kyseisen palvelun sisältöä koskeva vaatimus. Tällaisessa toimenpiteessä nimittäin määritetään tapa, jolla palveluntarjoajan toimintaa on toteutettava verkkoympäristössä palvelun käyttäjiin nähden.

76. Näiden oikeuskäytännössä esitettyjen selvennysten perusteella on katsottava, että kyseessä olevalla kansallisella toimenpiteellä rajataan käyttäjien saatavilla olevan palvelun sisältöä, koska palveluntarjoaja velvoitetaan siinä ottamaan käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden kanssa jokainen käyttäjä joutuu tekemisiin. Kyseisessä toimenpiteessä määritetään näin ollen tapa, jolla palveluntarjoajan on toteutettava toimintaansa.

77. Lisäksi toimivaltainen hallintoviranomainen voi osoittaa kehotuksen palveluntarjoajalle, joka ei ole ottanut käyttöön asianmukaisia teknisiä ratkaisuja, ja tämän määräyksen noudattamatta jättäminen voi johtaa asianomaisille sivustoille pääsyn estämiseen ja niiden poistamiseen hakutulosten luettelosta. Palveluntarjoajan on siksi noudatettava velvollisuutta ottaa käyttöön alaikäisten pääsyn estäviä ratkaisuja, jotta se voi harjoittaa laillisesti verkkoviestintäpalvelutoimintaa.

30 Ks. vastaavasti tuomio 1.10.2020, A (Lääkkeiden mainonta ja myynti verkossa) (C-649/18, EU:C:2020:764, 86 kohta).

31 Ks. vastaavasti tuomio 1.10.2020, A (Lääkkeiden mainonta ja myynti verkossa) (C-649/18, EU:C:2020:764, 87 kohta).

32 Ks. vastaavasti tuomio 1.10.2020, A (Lääkkeiden mainonta ja myynti verkossa) (C-649/18, EU:C:2020:764, 88 kohta).

78. Kun otetaan huomioon edellä mainitut seikat ja edellä tämän ratkaisuehdotuksen 64 kohdassa esitetyt toteamukset, toiseen kysymykseen on vastattava, että yhteensovitettu ala, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, käsittää verkkoviestintäpalvelujen tarjoajien velvoittamisen ottamaan käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy pornografisiin sisältöihin, vaikka tämä velvoite ei koske mitään niistä asioista, joita säännellään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä.

2. Ensimmäinen kysymys

a) Ensimmäisen kysymyksen ulottuvuus

79. Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko velvollisuus ottaa käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy pornografisiin sisältöihin, jätetty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun yhteensovitetun alan ulkopuolelle sillä perusteella, että tämä velvoite johtuu suoraan kaikkiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin erotuksetta sovellettavista rikosoikeuden yleisistä ja abstrakteista säännöksistä, joissa tietyt menettelytavat määritellään rangaistaviksi teoiksi, joiden perusteella voidaan panna vireille rikosoikeudellinen menettely.

80. Jotta voidaan selvittää, onko kyseessä oleva velvoite jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle, on tarkasteltava useita ratkaisevia seikkoja, nimittäin ensinnäkin kaikkiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin erotuksetta sovellettavien kansallisten säännösten yleistä ja abstraktia luonnetta, toiseksi direktiivin 2000/31 säännöksiä, joilla määritetään tämän alan rajat, ja kolmanneksi kyseisen direktiivin oikeudellista perustaa. Täydennän näihin seikkoihin liittyviä näkökohtia kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohtaa koskevilla huomautuksilla.

b) Kansallisten säännösten yleinen ja abstrakti luonne

81. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kiinnittää unionin tuomioistuimen huomion siihen, että kyseessä oleva velvoite johtuu yleisistä ja abstrakteista säännöksistä, joita voidaan soveltaa sekä tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajan että minkä tahansa muun luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön käyttäytymiseen.

82. Direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa esitetyn määritelmän mukaan yhteensovitetulla alalla tarkoitetaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin tai tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia vaatimuksia riippumatta siitä, ovatko vaatimukset yleisluonteisia vai erityisesti tähän tarkoitukseen suunnattuja. Sillä, ettei kansallisen säännöksen henkilöllinen soveltamisala rajoitu yksinomaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin, ei siis ole juurikaan merkitystä vaatimuksen luokittelun kannalta. Painotan kuitenkin, että kansallisessa lainsäädännössä säädetty vaatimus kuuluu yhteensovitettuun alaan vain siltä osin kuin sitä sovelletaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin.

83. Täydentävyyden vuoksi totean, että se, että alaikäisten nähtävissä olevien pornografisten kuvien levittäminen oli kielletty jo ennen verkkopalvelujen alkamista, ei tarkoita, ettei kyseessä oleva velvoite kuulu yhteensovitettuun alaan. Yhteensovitettuun alaan kuuluvat nimittäin direktiivissä 2000/31 säädettyjä tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta kaikki kansalliset toimenpiteet, jotka koskevat tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen aloittamista tai jatkamista. Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä jo selventänyt, ettei unionin lainsäätäjä ole säätänyt poikkeuksesta, jonka nojalla jäsenvaltioiden sallittaisiin pitävän voimassa direktiiviä aiempia

toimenpiteitä, jotka voivat rajoittaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta kyseisessä direktiivissä tätä varten säädettyjen edellytysten vastaisesti.[33] Tällaiset toimenpiteet kuuluvat siten yhteensovitettuun alaan.

84. Kyseessä olevaa velvoitetta ei siis voida jättää yhteensovitetun alan ulkopuolelle sillä perusteella, että tämä velvoite johtuu ”kaikkiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin” sovellettavista säännöksistä. Tarkastelen seuraavaksi seikkoja, joilla määritetään yhteensovitetun alan rajat.

c) Yhteensovitetun alan rajat

85. Yhteensovitetun alan rajat määritetään useilla direktiiviin 2000/31 sisältyvillä seikoilla.

86. Totean, että yhteensovitetun alan laajuus riippuu direktiivin 2000/31 soveltamisalasta (1 artiklan 5 kohta) ja että se määritellään yhtäältä positiivisesti yhteensovitetun alan käsitteellä (2 artiklan h alakohdan i alakohta) ja toisaalta negatiivisesti kyseisessä direktiivissä nimenomaisesti säädetyillä poikkeuksilla (2 artiklan h alakohdan ii alakohta). Lopuksi kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetyn mekanismin soveltamisala määritetään kyseisen artiklan 3 kohdassa ja liitteessä, johon siinä viitataan.

87. Tarkastelen näitä eri seikkoja selvittääkseni, onko rikosoikeuden säännökset jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle.

88. Ensinnäkin direktiivin 2000/31 1 artiklan 5 kohdassa täsmennetään, että sitä ei sovelleta verotuksen alalla eikä tiettyihin erityiskysymyksiin ja -toimiin. Unionin lainsäätäjän tarkoituksena ei siis ole ollut sisällyttää tätä alaa ja näitä kysymyksiä kyseisen direktiivin eikä sen 3 artiklassa säädetyn mekanismin soveltamisalaan.[34] Kyseisessä säännöksessä ei kuitenkaan mainita rikosoikeutta direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjen alojen ja kysymysten joukossa.

89. Toiseksi direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdan ii alakohdassa täsmennetään, että yhteensovitettu ala ei kata tavaroihin sinänsä sovellettavia vaatimuksia, tavarantoimituksiin sovellettavia vaatimuksia eikä muulla tavalla kuin sähköisesti tarjottuihin palveluihin sovellettavia vaatimuksia. Vaikka kyseisessä säännöksessä käytetään [ranskaksi] avointa ilmaisua [(”telles que”)], direktiivin johdanto-osan 21 perustelukappaleesta ilmenee, että unionin lainsäätäjä halusi jättää yhteensovitetun alan ulkopuolelle vaatimukset, jotka eivät liity verkossa suoritettavaan toimintaan.[35] Näin ollen vaatimuksia, jotka koskevat verkossa tapahtuvaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajan toimintaa, ei ole kyseisen direktiivin 2 artiklan h alakohdan ii alakohdan perusteella jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että ne perustuvat rikosoikeuteen.

33 Ks. vastaavasti tuomio 19.12.2019, Airbnb Ireland (C-390/18, EU:C:2019:1112, 87 kohta).

34 Teoriassa voidaan toki väittää, että yhteensovitettu ala ulottuu laajemmalle kuin direktiivin 2000/31 soveltamisala, sellaisena kuin sitä on rajoitettu 1 artiklan 5 kohdassa. Unionin tuomioistuin kuitenkin hylkäsi tällaisen tulkinnan 2.12.2010 antamassaan tuomiossa Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725, 27 ja 28 kohta) ja implisiittisesti myös 27.4.2022 antamassaan tuomiossa Airbnb Ireland (C-674/20, EU:C:2022:303, 35 ja 49 kohta). Kun kyseistä direktiiviä ei voida soveltaa johonkin alaan, sen 3 artiklassa säädetty mekanismi ei nimittäin voi vaikuttaa tähän alaan kuuluvien sääntöjen sovellettavuuteen rajat ylittävissä tilanteissa.

35 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 70 kohta.

90. Kolmanneksi rikosoikeutta ei mainita niiden tapausten luettelossa, joihin direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädettyä mekanismia ei kyseisen artiklan 3 kohdan nojalla sovelleta.[36] Lisäksi on korostettava, että kyseistä kohtaa on tulkittava suppeasti siltä osin kuin siinä säädetään 3 artiklaan sisältyvää yleistä sääntöä koskevasta poikkeuksesta.[37]

91. Direktiivin 2000/31 säännöksistä, joissa määritetään yhteensovitetun alan rajat, ei siten voida päätellä, että jäsenvaltion rikosoikeuden alaan kuuluvat toimenpiteet on jätetty tämän alan ulkopuolelle.

d) Direktiivin 2000/31 oikeudellinen perusta ja rikosoikeus

92. Ranskan hallitus väittää kirjallisissa huomautuksissaan, että direktiivi 2000/31 on annettu muun muassa EY 95 artiklan nojalla (jonka sanamuoto on toistettu SEUT 114 artiklassa),[38] joka ei koske jäsenvaltioiden rikosoikeutta, ajankohtana, jona unionin lainsäätäjällä ei vielä ollut toimivaltaa antaa direktiiviä, jolla on rikosoikeudellinen tavoite tai joka vaikuttaa jäsenvaltioiden rikosoikeuteen. Jos kyseisen direktiivin 3 artiklaa sovellettaisiin rikosoikeuden säännöksiin, Ranskan hallituksen mukaan rangaistavia tekoja koskevan rikosoikeudellisen menettelyn osalta sovellettavana lakina ja toimivaltaisina viranomaisina olisivat yhden ainoan jäsenvaltion laki ja viranomaiset, jolloin kyseessä olisi kyseisen direktiivin johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa nimenomaisesti kielletty rikosoikeuden yhdenmukaistaminen.

93. Ranskan hallitus väittää lisäksi, että määrittelemällä direktiivissä 2000/31 tarkoitettu yhteensovitettu ala liian laajasti siten, että se käsittää rikosoikeuden, loukattaisiin rikoslain alueperiaatetta. Tällainen määritelmä johtaisi yhtäältä rikosoikeutta ja rikosoikeudellista menettelyä koskevan toimivallan yhdenmukaistamiseen, joka olisi unionin oikeuden nykytilan perusteella perusteetonta, ja toisaalta rikkomisten ja rikosten torjuntaan sovellettavan järjestelmän vaaralliseen eriytymiseen sen perusteella, onko ne tehty verkossa vai ei.

94. Tässä yhteydessä pitää paikkansa, että direktiivin 2000/31 johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa täsmennetään, että ”tämän direktiivin tavoitteena on luoda oikeudelliset puitteet, joiden avulla varmistetaan tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä, eikä yhdenmukaistaa rikosoikeuden alaa sellaisenaan”.

95. Tätä täsmennystä ei voida kuitenkaan ymmärtää siten, että tietoyhteiskunnan palveluihin tai niiden tarjoajiin sovellettavat rikosoikeuteen perustuvat vaatimukset olisi jätettävä yhteensovitetun alan ulkopuolelle, jotta voidaan välttää rikosoikeuden alan yhdenmukaistaminen sellaisenaan.

96. Direktiivillä 2000/31 nimittäin lähennetään sen 1 artiklan 2 kohdan mukaan tiettyjä tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia kansallisia säännöksiä, jotka koskevat muun muassa sisämarkkinoita. Tämä täsmennys koskee kyseisen direktiivin 3 artiklaa. Tällä artiklalla lähinnä yhdenmukaistetaan sitä, miten jäsenvaltiot tarkastelevat sellaisten kansallisten säännösten sovellettavuutta, joilla voidaan rajoittaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta.

36 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 62 kohta.

37 Ks. vastaavasti tuomio 21.3.2024, LEA (C-10/22, EU:C:2024:254, 67 kohta).

38 Tuomio 27.4.2022, Airbnb Ireland (C-674/20, EU:C:2022:303, 27 kohta).

97. Direktiivillä 2000/31 ei siis kyseenalaisteta jäsenvaltioiden toimivaltaa rikosoikeuden tai rikosoikeudellisen menettelyn alalla. Siinä ei myöskään velvoiteta ottamaan käyttöön näitä asioita koskevia erityisiä kansallisia sääntöjä. On kuitenkin erotettava toisistaan kansallisen tason toimivallan olemassaoloa koskeva kysymys ja kysymys siitä, onko tämän toimivallan käyttö unionin oikeuden mukaista.

98. Tässä yhteydessä on todettava, että direktiivi 2000/31 on annettu EY 47 artiklan 2 kohdan sekä EY 55 ja EY 95 artiklan, joiden sanamuoto on pääasiallisesti toistettu SEUT 53 artiklan 1 kohdassa, SEUT 62 artiklassa ja SEUT 114 artiklassa, nojalla. Kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa varmistamalla tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä.[39] Tätä tarkoitusta varten direktiivin 3 artiklassa edellytetään, että palveluntarjoajan jäsenvaltiossa voimassa olevia yhteensovitettuun alaan kuuluvia vaatimuksia noudatetaan.[40] Jos tämän tavoitteen saavuttaminen olisi unionin lainsäätäjän mielestä edellyttänyt kansallisten rikosoikeuden säännösten sisällyttämistä yhteensovitettuun alaan, se olisi voinut tehdä näin SEUT 114 artiklan perusteella.

99. SEUT 114 artiklan 1 kohdan mukaan parlamentti ja neuvosto nimittäin toteuttavat sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi. Unionin lainsäätäjä voi käyttää kyseistä määräystä erityisesti silloin, kun kansallisten säännöstöjen välillä on eroja, jotka ovat omiaan rajoittamaan perusvapauksia tai vääristämään kilpailua ja vaikuttamaan siten suoraan sisämarkkinoiden toimintaan.[41] Jos ne edellytykset, jotka koskevat SEUT 114 artiklan käyttöä oikeusperustana, täyttyvät, unionin lainsäätäjää ei voida estää käyttämästä tätä oikeusperustaa, koska kyseisen artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen yleisten etujen, joihin kuuluu turvallisuus, suojelu on ratkaiseva tehtävien valintojen kannalta.[42]

100. Jos katsottaisiin, että kaikki rikosoikeuden alaan kuuluvat kansalliset toimenpiteet on jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle, jäsenvaltio voisi lisäksi helposti kiertää direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädettyä mekanismia, sillä riittäisi, että se sääntelee tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamista ottamalla käyttöön rikosoikeudellisia säännöksiä. Tällainen lähestymistapa yhteensovitetun alan käsitteen tulkinnassa voisi vaarantaa tämän mekanismin tavoitteen ja sen tehokkaan vaikutuksen.

101. Ymmärrän lisäksi hyvin Ranskan hallituksen argumentin, jonka mukaan direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetyn mekanismin täytäntöönpano tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevan tavoitteen saavuttamiseksi voi vaikuttaa kansallisten rikosoikeuden säännösten alueelliseen sovellettavuuteen. Kuten juuri totesin, tällainen oikeusvaikutus kuului siis unionin lainsäätäjän toimivaltaan. Toisaalta sisämarkkinoiden mekanismit, erityisesti alkuperämaan periaatteeseen perustuvat mekanismit, voivat lähtökohtaisesti vaikuttaa kansallisten sääntöjen alueelliseen ulottuvuuteen.

102. Tästä on todettava, ettei rikosoikeutta voida jättää ehdottomasti yhteensovitetun alan ulkopuolelle, kuten Ranskan hallitus itsekin myöntää. Ranskan hallitus katsoo nimittäin, että direktiivin 2006/123/EY[43] 1 artiklan 5 kohdassa esitettyä ratkaisua voidaan soveltaa analogisesti

39 Ks. tuomio 30.5.2024, Airbnb Ireland ja Amazon Services Europe (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:432, 46 kohta).

40 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 55 kohta.

41 Ks. tuomio 10.2.2009, Irlanti v. parlamentti ja neuvosto (C-301/06, EU:C:2009:68, 63 kohta).

42 Ks. tuomio 3.12.2019, Tšekin tasavalta v. parlamentti ja neuvosto (C-482/17, EU:C:2019:1035, 36 kohta).

43 Palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2006, L 376, s. 36).

direktiiviin 2000/31. Rikosoikeuden säännös kuuluu sen mielestä siis viimeksi mainitun direktiivin 2 artiklan h alakohdassa määriteltyyn yhteensovitettuun alaan, kun sillä nimenomaisesti säännellään palvelutoiminnan aloittamista tai harjoittamista tässä direktiivissä vahvistettuja sääntöjä kiertäen. [44]

103. Tässä yhteydessä on muistutettava, että direktiivi 2006/123 annettiin EY 47 artiklan 2 kohdan ja EY 55 artiklan perusteella ja että nämä artiklat vastaavat SEUT 53 artiklan 1 kohtaa ja SEUT 62 artiklaa. Kyseiset määräykset mainitaan myös direktiivin 2000/31 oikeudellisen perustan muodostavien oikeussääntöjen joukossa.

104. Jos direktiivi 2006/123 – jossa todetaan, ettei se vaikuta rikoslainsäädäntöön [45] eikä rajoiteta sen soveltamista [46] – voi vaikuttaa rikosoikeuden säännösten alueelliseen soveltamiseen, tämä pätee siten myös direktiiviin 2000/31, jossa suhtautumistapa kansallisiin rikosoikeuden säännöksiin on vapaampi. Viimeksi mainittuun direktiiviin ei nimittäin sisälly mitään säännöstä, joka vastaisi direktiivin 2006/123 1 artiklan 5 kohtaa. Rikosoikeutta koskevista viittauksista on todettava, että näiden kahden direktiivin ainoa yhteinen piirre on se, että niiden johdanto-osan perustelukappaleissa todetaan, ettei niillä yhdenmukaisteta kyseistä oikeudenalaa. [47]

105. Joka tapauksessa näillä kahdella direktiivillä pyritään samaan lopputulokseen. Jäsenvaltio ei nimittäin voi kansallisen oikeutensa rikosoikeudellisia säännöksiä soveltamalla rajoittaa sisämarkkinoilla palvelujen tarjoamisen vapautta, sellaisena kuin se toteutetaan jommassakummassa direktiivissä säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

106. Lopuksi se, että direktiivi 2000/31 annettiin EY:n perustamissopimuksen sellaisten artiklojen perusteella, jotka vastaavat SEUT 53 artiklan 1 kohtaa, SEUT 62 artiklaa ja SEUT 114 artiklaa, ei tarkoita, että rikosoikeuden alaan kuuluvat säännökset on jätetty kyseisen direktiivin 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun yhteensovitetun alan ulkopuolelle.

e) Rikosoikeuden täytäntöönpano tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevana poikkeuksena

107. Direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetyn mekanismin logiikan mukaan muu jäsenvaltio kuin se, johon tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja on sijoittautunut, ei lähtökohtaisesti voi soveltaa tähän palveluntarjoajaan yhteensovitettuun alaan kuuluvia vaatimuksia. Kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdan nojalla tällainen jäsenvaltio voi kuitenkin toteuttaa toimenpiteitä, joilla poiketaan kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta koskevasta periaatteesta, jos nämä toimenpiteet täyttävät useat kumulatiiviset edellytykset. [48]

44 Tämä Ranskan hallituksen argumentti perustuu direktiivin 2006/123 1 artiklan 5 kohtaan, jossa säädetään seuraavaa: ”Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden rikoslainsäädäntöön. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan saa tässä direktiivissä vahvistettuja sääntöjä kiertäen rajoittaa palvelujen tarjoamisen vapautta soveltamalla rikosoikeudellisia säännöksiä, joilla nimenomaisesti säännellään palvelutoiminnan aloittamista tai harjoittamista tai jotka nimenomaisesti vaikuttavat niihin.”

45 Ks. direktiivin 2006/123 1 artiklan 5 kohta.

46 Ks. direktiivin 2006/123 johdanto-osan 12 perustelukappale.

47 Ks. direktiivin 2000/31 johdanto-osan kahdeksas perustelukappale ja direktiivin 2006/123 johdanto-osan 12 perustelukappale, jossa todetaan seuraavaa: ”[Direktiivillä] ei yhdenmukaisteta rikoslainsäädäntöä eikä rajoiteta sen soveltamista. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan saisi tässä direktiivissä vahvistettuja sääntöjä kiertäen rajoittaa palvelujen tarjoamisen vapautta soveltamalla rikosoikeudellisia säännöksiä, jotka nimenomaisesti vaikuttavat palvelutoiminnan aloittamiseen tai harjoittamiseen.”

48 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 30 kohta.

108. Direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisesti kyseessä olevan rajoittavan toimenpiteen on oltava tarpeellinen muun muassa yleisen järjestyksen, erityisesti rikosten ehkäisyn, tutkinnan, selville saamisen ja syytteeseenpanon, mukaan lukien alaikäisten suojelun ja erityisesti rotuun, sukupuoleen, uskontoon tai kansallisuuteen perustuvaan vihaan yllyttämisen torjunnan ja yksittäisiin ihmisiin kohdistuvien ihmisarvon loukkausten torjunnan, takaamiseksi. Tällaisten yleisen edun mukaisten tavoitteiden takaamiseksi tarpeelliset toimenpiteet voivat kuulua rikosoikeuden alaan. Näin ollen voitaisiin väittää, että jos rikosoikeuden säännökset jätettäisiin yhteensovitetun alan ulkopuolelle, jäsenvaltiolle ei tarvitsisi antaa mahdollisuutta poiketa direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdasta näiden yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

109. Direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohdassa säädetään vastaavasti, että jäsenvaltio voi poiketa 3 artiklan 2 kohdasta, jos se pyytää jäsenvaltiota, jonka alueelle kyseinen palveluntarjoaja on sijoittautunut, toteuttamaan toimenpiteitä sekä ilmoittaa komissiolle ja kyseiselle jäsenvaltiolle aikomuksestaan toteuttaa kyseessä olevat rajoittavat toimenpiteet. Ensin mainitun säännöksen mukaan jäsenvaltion, joka aikoo toteuttaa tällaisia poikkeavia toimenpiteitä, on kuitenkin noudatettava näitä velvoitteita ”sanotun kuitenkaan vaikuttamatta tuomioistuimessa tapahtuvaan käsittelyyn [ja] rikostutkintaan liittyviin toimenpiteisiin”. Tämä lisäys saattaa herättää tulkintaan liittyviä epäilyjä, mutta on selvää, että se kuvastaa unionin lainsäätäjän tahtoa rajata rikosoikeuden säännösten täytäntöönpanoa
direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetyn mekanismin yhteydessä.

110. Samassa asiayhteydessä direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohtaan sisältyvää toteamusta selvennetään johdanto-osan 26 perustelukappaleessa, jossa todetaan, että jäsenvaltiot voivat kyseisessä direktiivissä säädetyin edellytyksin soveltaa rikosoikeutta ja rikosoikeudenkäyntiä koskevia kansallisia sääntöjään, jotta ne voivat toteuttaa kaikki tutkinta- ja muut toimenpiteet, joita tarvitaan rikosten selville saamiseksi ja niistä syytteeseen panemiseksi, ”tarvitsematta tehdä näistä toimenpiteistä ilmoitusta komissiolle”. Vaikka tällaisten kansallisten sääntöjen soveltamisella rajoitetaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta, siitä ei näin ollen tarvitse ilmoittaa kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan nojalla. Kuten kaikkien muiden yhteensovitettuun alaan kuuluvien toimenpiteiden, myös tällaisten kansallisten sääntöjen on kuitenkin täytettävä kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa säädetyt aineelliset edellytykset. Kansallisia rikosoikeuden ja rikosprosessioikeuden säännöksiä ei siis ole sellaisinaan jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle.

f) Päätelmä

111. Kaikista edellä esittämistäni syistä on katsottava, ettei kyseessä olevaa velvoitetta voida jättää yhteensovitetun alan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että se johtuu suoraan rikosoikeuden säännöksistä.

112. Ehdotan näin ollen, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan siten, että velvollisuutta ottaa käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy pornografisiin sisältöihin, ei voida jättää direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun yhteensovitetun alan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että tämä velvoite johtuu suoraan kaikkiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin erotuksetta sovellettavista rikosoikeuden yleisistä ja abstrakteista säännöksistä, joissa tietyt menettelytavat määritellään rangaistaviksi teoiksi, joiden perusteella voidaan panna vireille rikosoikeudellinen menettely.

3. Kolmas kysymys

a) Kolmannen kysymyksen ulottuvuus

113. Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, että kun otetaan huomioon, että perusoikeuskirjan 1 ja 24 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa taattujen perusoikeuksien tehokasta suojaa ei voida varmistaa toteuttamalla yksittäisiä toimenpiteitä tietyn palvelun osalta, voidaanko direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetystä mekanismista poiketa, jotta tietylle palveluntarjoajien ryhmälle voidaan asettaa yleisiin ja abstrakteihin säännöksiin perustuva velvoite.

114. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimittäin olettaa, että kun otetaan huomioon direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädetyt edellytykset, tällaista suojaa ei voida varmistaa toteuttamalla yksittäisiä toimenpiteitä. Kyseisen tuomioistuimen mielestä mahdollisuus toteuttaa nämä edellytykset täyttävä toimenpide yleisten verkkoviestintäpalvelujen tarjoajaa vastaan ei siten täytä perusoikeuksien suojasta johtuvia vaatimuksia.

115. Näissä olosuhteissa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, että jos direktiivin 2000/31 oletetaan olevan esteenä kyseessä olevan kaltaiselle yleisistä ja abstrakteista säännöksistä johtuvalle velvoitteelle, voiko palvelujen vastaanottajajäsenvaltio kuitenkin asettaa tämän velvoitteen muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille palveluntarjoajille perusoikeuksien perusteella.

116. Tämä kysymys on aiheellinen vain, jos seuraavat kolme edellytystä täyttyvät: ensinnäkin kyseessä olevan velvoitteen on kuuluttava direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa tarkoitettuun yhteensovitettuun alaan, toiseksi tämän velvoitteen soveltamisella on rajoitettava tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä, ja kolmanneksi velvoite ei saa täyttää kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

117. Tästä on todettava, että kuten kahta ensimmäistä kysymystä koskevasta analyysistani ilmenee, kyseessä oleva velvoite on direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa tarkoitettuun yhteensovitettuun alaan kuuluva vaatimus. [49]

118. Toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on täysin tietoinen siitä, ettei kyseessä oleva velvoite täytä direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädettyjä edellytyksiä. Tämä velvoite johtuu nimittäin yleisistä ja abstrakteista säännöksistä, joita – kuten kyseinen tuomioistuin toteaa – sovelletaan erotuksetta kaikkiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin. Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä jo selventänyt, ettei yleisesti ja abstraktisti sovellettavia kansallisia toimenpiteitä voida pitää kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuina ”tiettyyn tietoyhteiskunnan palveluun kohdistuvina toimenpiteinä”, [50] joilla palvelujen vastaanottajajäsenvaltio voi rajoittaa tällaisen palvelun vapaata liikkuvuutta.

119. Ennen kolmannen kysymyksen tarkastelua on siis ensin määritettävä, rajoitetaanko kyseessä olevalla velvoitteella tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta.

[49] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 112 kohta.

[50] Ks. tuomio 30.5.2024, Airbnb Ireland ja Amazon Services Europe (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:432, 71 kohta).

b) Palvelujen vapaan liikkuvuuden rajoittaminen

120. Unionin lainsäätäjä on nähdäkseni selventänyt, että kyseessä olevan kaltaisen velvoitteen soveltamisella palveluntarjoajaan rajoitetaan tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta ja että jollei direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädetyistä poikkeuksista muuta johdu, muu jäsenvaltio kuin se, johon tämä palveluntarjoaja on sijoittautunut, ei voi asettaa tätä velvoitetta.

121. Direktiivin 2010/13 6 a artiklan 1 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on nimittäin toteutettava aiheelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvien palveluntarjoajien tarjoamat *audiovisuaaliset mediapalvelut*, jotka voivat haitata alaikäisten fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystä, saatetaan tarjolle ainoastaan tavalla, jolla varmistetaan, etteivät alaikäiset normaalisti kuule tai näe niitä. Tällaisiin toimenpiteisiin voivat sisältyä iäntarkistuskeinot.

122. Toisaalta direktiivin 2010/13 28 a artiklan 1 kohdasta, luettuna yhdessä direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 kohdan kanssa, ilmenee, että *videonjakoalustan* tarjoaja kuuluu sen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, jonka alueelle tämä tarjoaja on sijoittautunut. Direktiivin 2010/13 28 b artiklan 1 kohdassa säädetään, että kyseisen jäsenvaltion on varmistettava, että palveluntarjoaja toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet suojellakseen alaikäisiä käyttäjien tuottamilta videoilta, jotka saattavat haitata heidän fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystään. Kyseisen direktiivin 28 b artiklan 3 kohdan mukaan näillä toimenpiteillä otetaan käyttöön ja ylläpidetään tarpeen mukaan muun muassa videonjakoalustojen käyttäjien iäntarkistusjärjestelmiä.

123. Lisäksi asetuksen (EU) 2024/1083[51] 15 artiklassa säädetään mekanismista, jonka avulla asiaankuuluvat kansalliset sääntelyviranomaiset tai -elimet voivat pyytää muiden jäsenvaltioiden, joihin palveluntarjoaja on sijoittautunut, vastaavia viranomaisia tai elimiä toteuttamaan tarvittavia ja oikeasuhteisia toimia sen varmistamiseksi, että videonjakoalustojen tarjoajien direktiivin 2010/13 28 b artiklan 1–3 kohdan mukaiset velvoitteet pannaan täytäntöön. Kyseisen asetuksen 15 artiklan 1 kohdasta (”sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2000/31 3 artiklan soveltamista”), luettuna asetuksen johdanto-osan 45 perustelukappaleen valossa, ilmenee, että jos tällaisen mekanismin käyttö ei johda sovintoratkaisuun, vapautta tarjota tietoyhteiskunnan palveluja toisesta jäsenvaltiosta voidaan rajoittaa vain, jos direktiivin 2000/3 3 artiklassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet ja jos siinä säädettyä menettelyä on noudatettu.

124. Riippumatta siitä, voidaanko asetusta 2024/1083 soveltaa ajallisesti[52] ja käsittävätkö asiassa C-190/24 esitetyssä ennakkoratkaisupyynnössä tarkoitetut verkkoviestintäpalvelut myös palvelut, jotka eivät ole kyseisessä asetuksessa tarkoitettuja videonjakoalustoja, kyseisen asetuksen 15 artikla osoittaa, että unionin lainsäätäjä halusi palauttaa mieleen direktiivin 2000/31 3 artiklasta johtuvan periaatteen, jonka mukaan direktiivin 2010/13 28 b artiklan 1–3 kohdassa tarkoitettujen kaltaiset alaikäisten suojelun varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet toteuttaa ja niitä soveltaa jäsenvaltio, johon kyseinen tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja on sijoittautunut. Näin ollen toisen jäsenvaltion toteuttamat tähän asiaan liittyvät toimenpiteet vaikuttavat sijoittautumisjäsenvaltion toimivaltaan ja rajoittavat tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta.

51 Mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta 11.4.2024 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (eurooppalainen medianvapaussäädös) (EUVL L, 2024/1083).

52 Asetuksen 2024/1083 29 artiklasta ilmenee, että 15 artiklaa on sovellettu 8.5.2025 alkaen.

125. On siis katsottava, että kyseessä olevan velvoitteen kaltaisella velvollisuudella ottaa käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy pornografisiin sisältöihin, rajoitetaan lähtökohtaisesti tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta.

126. Haluan täsmentää, että tämä pätee paitsi rikosoikeuden yleisistä ja abstrakteista säännöksistä johtuvaan velvoitteeseen myös kehotukseen, jonka toimivaltainen viranomainen voi osoittaa verkkoviestintäpalvelujen tarjoajalle.

127. Direktiivin 2010/13 28 b artiklan 2 kohdassa säädetyn velvoitteen noudattaminen nimittäin edellyttää, että verkkoalustojen toiminnanharjoittajat paitsi rajoittavat pornografiseen sisältöön pääsyä myös ottavat käyttöön ratkaisun, jolla alaikäisiä suojellaan tehokkaasti pornografisilta sisällöiltä, ja muuttavat näin tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamistapaansa.

128. Vaikka 30.7.2020 annetun lain 23 §:stä voitaisiin lisäksi päätellä, että palveluntarjoajalle voidaan osoittaa kehotus (pelkästään) pornografisen sisällön vuoksi, 7.10.2021 annetun asetuksen 3 § viittaa siihen, että kyseinen ratkaisu koskee teknistä menettelyä, jolla varmistetaan, että käyttäjät, jotka haluavat päästä palveluun, ovat täysi-ikäisiä.

129. Kaikista edellä esittämistäni syistä on siis katsottava, että velvollisuudella ottaa käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy pornografisiin sisältöihin, rajoitetaan lähtökohtaisesti tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta. Jäsenvaltion on täytettävä direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädetyt edellytykset, jotta se voi asettaa tällaisen velvoitteen toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle palveluntarjoajalle.

130. Analysoin seuraavaksi kolmanteen kysymykseen liittyvää keskeistä ongelmaa, nimittäin direktiivissä 2000/31 säädettyjen vaatimusten ja perusoikeuksien suojaan liittyvien vaatimusten yhteensovittamista.

c) Perusoikeuksien soveltaminen direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 ja 2 kohdasta poikkeamiseksi

131. Kuten komissio totesi, kolmannessa kysymyksessä annetaan ymmärtää, ettei direktiivi 2000/31 luontaisten rajojensa vuoksi täytä vaatimuksia, jotka koskevat perusoikeuskirjan 1 ja 24 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa taattujen perusoikeuksien suojaa.

132. Direktiivin 2000/31 johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta kuitenkin ilmenee, että 3 artiklassa säädetyllä mekanismilla, jolla pyritään takaamaan sähköiselle kaupankäynnille alue, jolla ei ole sisäisiä rajoja, varmistetaan yleisen edun mukaisten tavoitteiden suojelun korkea taso sekä erityisesti alaikäisten suojelu.

133. Kuten jo totesin,[53] tämä mekanismi perustuu muun muassa alkuperäjäsenvaltiossa suoritettavaa valvontaa koskevan periaatteen soveltamiseen. Tämän periaatteen nojalla kunkin jäsenvaltion on tietoyhteiskunnan palvelujen alkuperäjäsenvaltiona säänneltävä kyseisiä palveluja ja turvattava näin direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan i alakohdassa mainitut

[53] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohta.

yleisen edun mukaiset tavoitteet.[54] Näihin tavoitteisiin kuuluu yleisen järjestyksen suojeleminen, joka kyseisen säännöksen ja direktiivin johdanto-osan kymmenennen perustelukappaleen sanamuodon perusteella käsittää myös alaikäisten suojelun. Alkuperäjäsenvaltion suorittamalla valvonnalla on siis varmistettava tämän tavoitteen tehokas suojelu paitsi alkuperäjäsenvaltion ja sen kansalaisten edun myös kaikkien jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten edun mukaisesti.[55]

134. Toisaalta direktiivi 2000/31 perustuu myös vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, jonka nojalla kaikkien jäsenvaltioiden on tietoyhteiskunnan palvelujen vastaanottajajäsenvaltioina varmistettava, etteivät ne rajoita tällaisten palvelujen vapaata liikkuvuutta. Vastaanottajajäsenvaltion on siten katsottava, että jäsenvaltio, johon palveluntarjoaja on sijoittautunut, takaa alaikäisten suojelua koskevan yleisen edun mukaisen tavoitteen toteutumisen asianmukaisella tasolla. Jos tämä suojelu ei toteudu, vastaanottajajäsenvaltio voi korjata tilanteen ainoastaan toteuttamalla toimenpiteitä kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa asetettujen vaatimusten mukaisesti.

135. Tässä yhteydessä on todettava, että direktiivi 2010/13 täyttää alaikäisten suojelua koskevat vaatimukset. Erityisesti sen 28 b artiklan nojalla jäsenvaltion on varmistettava, että sen alueelle sijoittautuneet videonjakoalustan tarjoajat toteuttavat asianmukaiset toimenpiteet suojellakseen alaikäisiä. Iäntarkistusjärjestelmän käyttöönotto voi olla tällainen toimenpide.[56] Jos alkuperäjäsenvaltio ei varmista vaadittua alaikäisten suojelun tasoa, vastaanottajajäsenvaltio voi toteuttaa kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädetyt toimenpiteet.

136. Kyseisellä kansallisella toimenpiteellä tavoiteltavaa alaikäisten suojelua koskevaa yleisen edun mukaista päämäärää suojellaan yhtäältä alkuperäjäsenvaltiossa suoritettavaa valvontaa koskevan periaatteen täytäntöönpanon yhteydessä direktiivin 2013/10 tätä koskevien säännösten mukaisesti ja toisaalta poikkeusjärjestelmällä, johon muut jäsenvaltiot voivat tietyissä tapauksissa vedota noudattamalla direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

137. Unionin lainsäätäjä on näin ollen huolehtinut sisämarkkinoiden vaatimusten ja perusoikeuksien suojan yhteensovittamisesta. Direktiivien 2000/31 ja 2010/13 pätevyys kyseenalaistettaisiin, jos katsottaisiin, etteivät niissä tätä tarkoitusta varten säädetyt mekanismit täytä perusoikeuskirjan 1 ja 24 artiklassa määrättyjä vaatimuksia.

138. Vielä merkittävämpää on se, että nämä mekanismit kuvastavat sitä, että jäsenvaltiot ovat päässeet yhteisymmärrykseen vastuistaan suojeltaessa alaikäisiä haitallisilta sisällöiltä sähköisen kaupankäynnin alueella, jolla ei ole sisäisiä rajoja. Kyseisten mekanismien kyseenalaistaminen vaarantaisi niiden tehokkuuden ja horjuttaisi jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta.

139. Vaikka unionin tuomioistuin on myöntänyt, että jäsenvaltio voi vedota perusoikeuteen vaatiakseen sen suojaamista, jos se ei ole mahdollista minkään johdetun oikeuden säännöksen perusteella, tämä ratkaisu koski asiayhteyttä, jossa unionin oikeuden toimeen ei sisältynyt mitään poikkeusmekanismia, joka olisi antanut kyseiselle jäsenvaltiolle mahdollisuuden taata kyseisen

54 Ks. tuomio Google Ireland ym. (43 kohta) ja tuomio 30.5.2024, Airbnb Ireland ja Amazon Services Europe (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:432, 56 kohta).

55 Direktiivin 2000/31 johdanto-osan 22 perustelukappaleessa todetaan, että ”tietoyhteiskunnan palvelujen valvonnan olisi yleisen edun mukaisten tavoitteiden tehokkaan suojelun varmistamiseksi tapahduttava toiminnan lähteellä” ja että tätä suojelua on tarjottava ”ei ainoastaan [palvelun tarjoajan sijoittautumisjäsenvaltion] kansalaisille vaan kaikille [unionin] kansalaisille”. Ks. ratkaisuehdotukseni Airbnb Ireland ym. (C-662/22 ja C-667/22, EU:C:2024:18, 147 kohta).

56 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 122 kohta.

perusoikeuden.[57] Tällaisesta mekanismista kuitenkin säädetään direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa, joten kyseistä oikeuskäytännössä omaksuttua suuntausta ei voida soveltaa käsiteltävässä asiassa.

140. Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että sen perusteella, ettei perusoikeuskirjan 1 ja 24 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa taattujen perusoikeuksien suojaa voida varmistaa toteuttamalla tiettyä palvelua koskevia yksittäisiä toimenpiteitä, ei voida poiketa direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetystä mekanismista yleisistä ja abstrakteista säännöksistä johtuvan velvoitteen soveltamiseksi tiettyyn palveluntarjoajien ryhmään.

E Asia C-190/24

1. Ensimmäinen kysymys

141. Ensimmäisellä kysymyksellä tiedustellaan, käsittääkö yhteensovitettu ala, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajia koskevan kiellon, jonka mukaan kyseinen toiminnanharjoittaja ei saa välittää tämän palvelun kautta käyttäjien lähettämiä viestejä tai tietoja, joiden avulla muut käyttäjät voivat vältellä tienvarsitarkastuksia, vaikka tämä kielto ei liity mihinkään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä säänneltyihin asioihin.

142. Muistutan, kuten asiassa C-188/24 esitettyä toista kysymystä koskevista toteamuksistani ilmenee, että tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamiseen liittyvät vaatimukset kuuluvat yhteensovitettuun alaan, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, myös silloin, kun ne eivät koske asioita, joita säännellään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä.[58]

143. Jotta tähän kysymykseen voidaan vastata, on siis vielä selvitettävä, onko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto yhteensovitettuun alaan kuuluva vaatimus.

144. Huomautan tästä, että kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto vaikuttaa tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamiseen. Noudattaakseen tällaista kieltoa palveluntarjoajan on nimittäin rajoitettava normaalia palvelutoimintaansa tai keskeytettävä se ja siten harjoitettava kyseistä toimintaa erityisellä tavalla. Käsiteltävässä asiassa se seikka, että kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto velvoittaa palveluntarjoajaa rajoittamaan palvelutoimintaansa vain satunnaisesti ja tietyn tienvarsitarkastuksen osalta, ei muuta tästä kiellosta johtuvan velvoitteen keskeistä sisältöä. Tämä seikka voi kuitenkin osoittautua merkitykselliseksi tarkastelussa, jossa määritetään, rajoitetaanko kyseisellä kiellolla palvelujen vapaata liikkuvuutta direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä tai täyttääkö se kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädetyt vaatimukset.

[57] Ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 80–83 ja 88 kohta).

[58] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 64 kohta.

145. Toisaalta on muistutettava, että kyseessä olevaan tietojen välittämistä koskevaan kieltoon liittyy seuraamus:[59] sen noudattaminen on siten edellytyksenä tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan lailliselle harjoittamiselle.

146. Näissä olosuhteissa ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että yhteensovitettu ala, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, käsittää sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajia koskevan kiellon, jonka mukaan kyseinen toiminnanharjoittaja ei saa välittää tämän palvelun kautta käyttäjien lähettämiä viestejä tai tietoja, joiden avulla muut käyttäjät voivat vältellä tienvarsitarkastuksia, vaikka tämä kielto ei liity mihinkään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä säänneltyihin asioihin.

2. Toinen kysymys

a) Ennakkoratkaisukysymyksen ulottuvuus ja uudelleenmuotoilu

147. Toinen kysymys, sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen muotoillut, koskee lähinnä sitä, onko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto jätetty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun yhteensovitetun alan ulkopuolelle, koska se on tarpeellinen sellaisten tienvarsitarkastusten tehokkuuden varmistamiseksi, joissa otetaan kiinni rikoksista tai rikkomisista etsittyjä henkilöitä tai yleistä järjestystä tai turvallisuutta uhkaavia henkilöitä.

148. Tämän muotoilun perusteella kysymyksellä tiedustellaan, kuuluuko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun yhteensovitetun alan soveltamisalaan.

149. Toisaalta tässä kysymyksessä viitataan direktiivin 2000/31
johdanto-osan 26 perustelukappaleeseen (”vaikka – – johdanto-osan 26 perustelukappaleessa täsmennetään, että”), jossa todetaan, että ”jäsenvaltiot voivat – – soveltaa rikosoikeutta ja rikosoikeudenkäyntiä koskevia kansallisia sääntöjään, jotta ne voivat toteuttaa kaikki tutkinta- ja muut toimenpiteet, joita tarvitaan rikosten selville saamiseksi ja niistä syytteeseen panemiseksi – –”. Tästä viittauksesta, jota edeltää sana ”vaikka”, voidaan päätellä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto jätetty kyseisen direktiivin 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun yhteensovitetun alan ulkopuolelle, koska se on tarpeellinen sellaisten tienvarsitarkastusten tehokkuuden varmistamiseksi, joissa otetaan kiinni rikoksista tai rikkomisista etsittyjä henkilöitä tai yleistä järjestystä tai turvallisuutta uhkaavia henkilöitä.

150. Coyote System katsoo, että jos kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto kuuluu yhteensovitettuun alaan, se ei voi olla tähän alaan kuuluva toimenpide, jolla tietoyhteiskunnan palvelujen vastaanottajajäsenvaltio voi poiketa direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdassa säädetystä periaatteesta ja rajoittaa kyseisten palvelujen vapaata liikkuvuutta.

151. Coyote System väittää tässä yhteydessä, että toisin kuin
direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa edellytetään, kansallinen toimenpide, jossa asetetaan kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto, ei koske tiettyä tietoyhteiskunnan palvelua.

[59] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 13 kohta.

Coyote Systemin mukaan tämä kielto on sen sijaan ennakkoratkaisupyynnössä siteeratun tuomion Google Ireland ym.[60] sanamuodon mukaisesti ”tiettyä yleisesti kuvattua tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmää koskeva yleinen ja abstrakti toimenpide, jota sovelletaan erotuksetta kaikkiin kyseisen ryhmän palvelujen tarjoajiin”.[61]

152. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kehottaa siksi toisessa kysymyksessään unionin tuomioistuinta tarkastelemaan sitä, onko direktiivin 2000/31 3 artikla esteenä tietojen välittämistä koskevalle kiellolle, jonka Ranskan tasavalta tietoyhteiskunnan palvelujen vastaanottajajäsenvaltiona aikoo asettaa muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille palveluntarjoajille.

153. Samassa asiayhteydessä Ranskan hallitus ehdotti kirjallisissa huomautuksissaan toisenlaista näkökulmaa kyseessä olevan tietojen välittämistä koskevan kiellon laillisuuden arviointiin. Ranskan hallitus väittää lähinnä, ettei kyseisellä kiellolla rajoiteta palvelujen vapaata liikkuvuutta, joten siihen ei sovelleta direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädettyjä edellytyksiä. Se vetoaa väitteensä tueksi kyseisen direktiivin 14 artiklan 3 kohtaan, joka koskee säilytyspalvelujen tarjoajille osoitettuja kieltomääräyksiä.

154. Tällainen päättely voi vaikuttaa siihen, onko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto sopusoinnussa direktiivin 2000/31 kanssa. Ehdotan siksi myös tämän analyysin tarkastelemista, jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voidaan antaa unionin lainsäädännön tulkitsemista koskevia ohjeita, joista saattaa olla hyötyä sen arvioidessa, ovatko kansalliset säännökset sopusoinnussa kyseisen direktiivin kanssa.

155. Ehdotan, että toinen kysymys muotoillaan tätä varten uudelleen ja että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen katsotaan tiedustelevan sillä, onko direktiivin 2000/31 3 artikla esteenä kiellolle, jonka mukaan geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun käyttäjien lähettämiä viestejä ja tietoja ei saa välittää ja jonka tällaisten palvelujen vastaanottajajäsenvaltio aikoo asettaa muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille kyseisten palvelujen toiminnanharjoittajille.

b) Analyysin rakenne

156. Ranskan hallitus toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, että tarkasteltaessa kyseessä olevan tietojen välittämistä koskevan kiellon laillisuutta direktiivin 2000/31 kannalta ensimmäiseksi olisi arvioitava direktiivin 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja kieltomääräyksiä koskevaa ongelmaa. Tällaisiin määräyksiin ei sovelleta 3 artiklassa säädettyjä vaatimuksia, koska niillä ei rajoiteta tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta.

157. Direktiivin 2000/31 yhteydessä sillä, rajoitetaanko kansallisella toimenpiteellä palvelujen vapaata liikkuvuutta, on kuitenkin merkitystä vain, jos kyseinen toimenpide on direktiivin 2 artiklan h alakohdassa tarkoitettuun yhteensovitettuun alaan kuuluva vaatimus. Kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdasta nimittäin ilmenee, etteivät jäsenvaltiot voi yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi rajoittaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tietoyhteiskunnan

60 60 kohta.

61 Tämä vaikuttaa olevan myös Conseil d’État’n julkisasiamiehen kanta, kun otetaan huomioon hänen pääasioissa esittämänsä ratkaisuehdotus, jossa todetaan seuraavaa: ”Asia [C-190/24] koskee vaatimuksia, jotka liittyvät johonkin tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmään kuuluvien palvelun tarjoajien toiminnan harjoittamiseen. Riidanalaiset säännöt ovat yleisluonteisia ja abstrakteja eivätkä koske ’tiettyä palvelua’.”

palvelujen tarjoamisen vapautta.[62] Kansallinen toimenpide, joka aiheuttaa tällaisen rajoituksen mutta ei kuulu yhteensovitettuun alaan, on siten merkityksetön kyseisen direktiivin 3 artiklan kannalta.

158. Ottaen huomioon tämän huomautuksen tarkastelen ensimmäiseksi, onko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto jätetty tavoitteidensa vuoksi yhteensovitetun alan ulkopuolelle (c kohta). Toiseksi pohdin Ranskan hallituksen argumentointia, jonka mukaan tällä kiellolla ei rajoiteta palvelujen vapaata liikkuvuutta (d kohta). Kolmanneksi tutkin lyhyesti Coyote Systemin argumenttia, jonka mukaan kyseinen kielto ei voi täyttää
direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädettyjä edellytyksiä (e kohta).

c) Yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden suojeleminen

159. Tarkasteltava kysymys on se, onko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle, koska se on tarpeellinen sellaisten tienvarsitarkastusten tehokkuuden varmistamiseksi, joissa otetaan kiinni rikoksista tai rikkomisista etsittyjä henkilöitä tai yleistä järjestystä tai turvallisuutta uhkaavia henkilöitä.

160. Tästä on ensinnäkin todettava, kuten jo huomautin,[63] ettei kansallista toimenpidettä voida jättää yhteensovitetun alan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että se johtuu suoraan rikosoikeuden säännöksistä. Ei ole etenkään mitään perustetta katsoa, että toimenpide, joka on tarpeellinen rikosoikeuden täytäntöönpanon edistämiseksi tai yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden kaltaisten yleisen edun mukaisten tavoitteiden suojelemiseksi, olisi jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle.

161. Toiseksi yleisen edun mukaisen tavoitteen, jota jäsenvaltio pyrkii suojelemaan kansallisella toimenpiteellä, luonteella ja sillä, onko toimenpide tarpeellinen tämän tavoitteen saavuttamiseksi, ei ole ratkaisevaa merkitystä sen kannalta, onko kyseessä ”yhteensovitettuun alaan kuuluva vaatimus”. Jotta voidaan osoittaa, että kansallinen toimenpide on tällainen vaatimus, on nimittäin tarkasteltava sen tarkoitusta ja selvitettävä, koskeeko se tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen aloittamista tai jatkamista.[64]

162. Kolmanneksi direktiivin 2000/31 yhteydessä yleisen edun mukaisilla tavoitteilla on erityinen ja kyseisen toimenpiteen tarkoituksesta erillinen rooli. Jäsenvaltio voi olennaisilta osin vedota kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan i alakohdassa lueteltuihin yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin poiketakseen yhteensovitettuun alaan kuuluvan toimenpiteen avulla tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevasta periaatteesta. Yleisen järjestyksen suojelu, erityisesti rikosten ehkäisy, tutkinta, selville saaminen ja syytteeseenpano, sekä yleisen turvallisuuden suojelu ovat yleisen edun mukaisia tavoitteita.

163. Neljänneksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esiin tuomassa direktiivin 2000/31 johdanto-osan 26 perustelukappaleen kohdassa todetaan, että jäsenvaltiot voivat soveltaa rikosoikeutta ja rikosoikeudenkäyntiä koskevia kansallisia sääntöjään, jotta ne voivat toteuttaa kaikki tutkinta- ja muut toimenpiteet, joita tarvitaan rikosten selville saamiseksi ja niistä syytteeseen panemiseksi. On todettava, että kyseisessä johdanto-osan perustelukappaleessa selvennetään lisäksi, että jäsenvaltiot voivat käyttää tätä mahdollisuutta kyseisessä direktiivissä

62 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 30 kohta.

63 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 111 kohta.

64 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 69 kohta.

määritettyjen edellytysten mukaisesti. Kuten totesin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 110 kohdassa, direktiivissä 2000/31 säädetään nimittäin edellytyksistä, joiden täyttyessä vastaanottajajäsenvaltio voi soveltaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeellisia rikosten ehkäisyn, tutkinnan, selville saamisen ja syytteeseenpanon kannalta. Kuten kaikkien muidenkin yhteensovitettuun alaan kuuluvien toimenpiteiden, joilla vastaanottajajäsenvaltio aikoo rajoittaa palvelujen vapaata liikkuvuutta, direktiivin 2000/31 johdanto-osan 26 perustelukappaleessa mainittujen toimenpiteiden on täytettävä ainakin direktiivin 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa säädetyt aineelliset edellytykset. Päättelen tämän perusteella, ettei rikosten selville saamisen ja syytteeseenpanon kannalta tarpeellisia toimenpiteitä ole jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle.

164. Tietoyhteiskunnan toiminnan harjoittamista koskevaa toimenpidettä ei näin ollen voida jättää yhteensovitetun alan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että siinä noudatetaan yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden suojelemista koskevia yleisen edun mukaisia tavoitteita.

165. Näin ollen välipäätelmänä on todettava, ettei kyseessä olevaa tietojen välittämistä koskevaa kieltoa voida jättää direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun yhteensovitetun alan ulkopuolelle sillä perusteella, että se on tarpeellinen sellaisten tienvarsitarkastusten tehokkuuden varmistamiseksi, joissa otetaan kiinni rikoksista tai rikkomisista etsittyjä henkilöitä tai yleistä järjestystä tai turvallisuutta uhkaavia henkilöitä.

d) Kieltomääräykset, joilla ei rajoiteta tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta

1) Ongelman kuvaus

166. Tähänastisesta analyysista ilmenee, että kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto kuuluu yhteensovitettuun alaan.

167. Direktiivi 2000/31 ei myöskään lähtökohtaisesti ole esteenä tietojen välittämistä koskevalle kiellolle, jonka tietoyhteiskunnan palvelujen vastaanottajajäsenvaltio aikoo asettaa toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneille tällaisten palvelujen toiminnanharjoittajille, jos se täyttää kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdan a ja b alakohdassa säädetyt edellytykset. Näiden edellytysten täyttyessä tietoyhteiskunnan palvelujen vastaanottajajäsenvaltio voi nimittäin yhteensovitettuun alaan kuuluvia toimenpiteitä soveltamalla rajoittaa näiden palvelujen vapaata liikkuvuutta.

168. Ranskan hallitus toteaa kuitenkin, ettei kyseessä olevalla tietojen välittämistä koskevalla kiellolla rajoiteta palvelujen vapaata liikkuvuutta, joten siihen ei sovelleta direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

169. Konkreettisemmin kyseiseen kieltoon sovelletaan Ranskan hallituksen mukaan direktiivin 2000/31 14 artiklan 3 kohtaa, eikä sillä sellaisenaan rajoiteta toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä. Tällainen kielto voitaisiin asettaa palvelujen tarjoajalle riippumatta siitä, mihin jäsenvaltioon tämä on sijoittautunut, eikä tietoyhteiskunnan palvelujen vastaanottajajäsenvaltio, joka haluaa antaa tällaisen kieltomääräyksen, olisi missään tapauksessa velvollinen noudattamaan kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädettyä poikkeusmenettelyä.

2) Asian arviointi

170. Direktiivin 2000/31 14 artiklan 3 kohdassa säädetään muun muassa, että kyseinen artikla ei vaikuta tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksen mukaisesti palvelun tarjoajaa lopettamaan tai estämään väärinkäytökset.

171. Aluksi on todettava, että direktiivin 2000/31 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun kieltomääräyksen voi antaa sekä jäsenvaltio, johon palvelun tarjoaja on sijoittautunut, että kyseisen palvelun vastaanottajajäsenvaltio.[65]

172. Tältä osin on todettava, että vaikka direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 kohdan mukaan jokainen tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja on sijoittautumisjäsenvaltionsa valvonnan alainen, saman artiklan 4 kohdassa säädetään, että toinen jäsenvaltio voi toteuttaa kyseistä palveluntarjoajaa koskevia toimenpiteitä viimeksi mainitussa säännöksessä säädetyin edellytyksin. On tärkeää korostaa, että nämä edellytykset eivät koske tämän toisen jäsenvaltion toimivaltaa vaan toimenpidettä, jonka se haluaa määrätä kyseiselle palveluntarjoajalle.

173. Direktiivillä 2000/31 ei myöskään sellaisenaan säännellä jäsenvaltioiden tuomioistuinten ja muiden viranomaisten toimivallan ja päätöksentekovallan jakautumista. Kyseisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa nimittäin säädetään, että sillä ei puututa tuomioistuinten toimivaltaan, jota säännellään erityisesti asetuksella (EU) N:o 1215/2012.[66] Toisaalta hallintoviranomaisten alueellinen toimivalta määräytyy julkisoikeuden säännösten perusteella, eikä kyseinen direktiivi sisällä tällaisia säännöksiä.

174. Näiden puitteiden määrittelyn jälkeen on tarkasteltava Ranskan hallituksen argumenttia, jonka mukaan kyseessä olevaan tietojen välittämistä koskevaan kieltoon ei direktiivin 2000/31 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna kieltomääräyksenä sovelleta 3 artiklan 4 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

175. Direktiivin 2000/31 14 artiklan 3 kohdasta ilmenee, ettei kyseinen artikla vaikuta tuomioistuimen tai hallinnon mahdollisuuteen antaa kieltomääräyksiä väärinkäytösten lopettamiseksi tai estämiseksi. Kyseisen artiklan 1 kohdassa säädetään ainoastaan edellytyksistä, joiden täyttyessä säilytyspalvelujen tarjoaja voidaan vapauttaa käyttäjien pyynnöstä tallennettuja tietoja koskevasta vastuusta. Ensi näkemältä vaikuttaa siis siltä, että kyseisen direktiivin 14 artiklan 3 kohdalla voidaan tuskin sulkea pois sen 3 artiklan soveltamista.

176. Se, ettei direktiivin 2000/31 14 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan mahdollisesti kuuluvaan kieltomääräykseen voida soveltaa sen 3 artiklassa säädettyjä edellytyksiä, ei johdu kuitenkaan nähdäkseni ensin mainitusta vaan jälkimmäisestä säännöksestä. Kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdasta nimittäin ilmenee, että muu jäsenvaltio kuin se, johon palveluntarjoaja on sijoittautunut, ei voi rajoittaa yhteensovitettuun alaan kuuluvilla toimenpiteillä tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta. Katson, että tiettyjen edellytysten täyttyessä yksilöityä väärinkäytöstä koskevalla määräyksellä ei välttämättä rajoiteta tällaisten palvelujen vapaata tarjoamista.

65 Ks. myös ratkaisuehdotukseni Google Ireland ym. (C-376/22, EU:C:2023:467, 47 ja 50 kohta), jossa toin esiin tällaisen tulkinnan mahdollisuuden. Direktiivin 2000/31 14 artiklan 3 kohdassa ei nimittäin varata tätä toimivaltaa kenellekään.

66 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2012, L 351, s. 1).

177. Tästä on todettava, että ensinnäkin direktiivin 2000/31 18 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti käytettävissä olevat tietoyhteiskunnan palvelujen toimintoja koskevat oikeussuojakeinot mahdollistavat toimenpiteet, joilla lopetetaan väitetyt väärinkäytökset ja estetään se, että asianomaisten tahojen eduille koituisi enempää haittaa. Jokaisen jäsenvaltion on säädettävä mahdollisuudesta toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, mutta kieltomääräyksellä, jonka tarkoituksena on lopettaa yksilöity väärinkäytös tai estää se ja jonka muu jäsenvaltio kuin sijoittautumisjäsenvaltio osoittaa palveluntarjoajalle, voidaan rajoittaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta vain rajallisesti. Vaikka kyseisessä säännöksessä viitataan ainoastaan oikeussuojakeinoihin tuomioistuimissa, se, rajoitetaanko kieltomääräyksellä palvelujen vapaata liikkuvuutta määräyksen vastaanottajan näkökulmasta, ei riipu määräyksen antaneen viranomaisen luonteesta vaan kyseisen määräyksen luonteesta ja aineellisesta sisällöstä.

178. Toiseksi, kuten Ranskan hallitus perustellusti huomauttaa, myös tuomio Glawischnig-Piesczek[67] tukee tätä tulkintaa. Kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin ei kyseenalaistanut sitä, onko itävaltalaisen tuomioistuimen Irlantiin sijoittautuneelle hosting-palvelujen tarjoajalle asettama velvoite, joka koski samaa tai vastaavaa sisältöä kuin aiemmin laittomiksi todettujen tietojen sisältö, sopusoinnussa direktiivin 2000/31 kanssa.[68] Unionin tuomioistuin ei korostanut tässä yhteydessä kyseisen velvoitteen oikeudellista luonnetta vaan sen tarkoitusta.

179. Kolmanneksi unionin lainsäätäjä vahvisti tämän tulkinnan asetuksessa (EU) 2022/2065.[69] Sen johdanto-osan 38 perustelukappaleessa täsmennetään nimittäin, että määräyksillä toteuttaa tiettyjä laittomia sisältöjä koskevia toimia ei lähtökohtaisesti rajoiteta välityspalvelujen vapaata liikkuvuutta, joten niihin ei voida soveltaa direktiivin 2000/31 3 artiklaa.[70]

180. Kaikista edellä esitetyistä syistä katson, että toimintavelvoitteeseen, joka koskee tiettyä laitonta sisältöä ja jonka tarkoituksena on lopettaa yksilöity väärinkäytös tai estää se, ei sovelleta direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädettyjä edellytyksiä, jos sillä ei rajoiteta tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta. Tämä toteamus on ymmärrettävä suppeasti, jotta kyseisessä artiklassa säädettyä mekanismia ei vaaranneta. Tällaisella kieltomääräyksellä on pyrittävä korjaamaan yksilöity väärinkäytös vaikuttamatta kuitenkaan muilta osin tietoyhteiskunnan palvelua koskevan toiminnan harjoittamiseen. Näin ollen esimerkiksi sitä, jolle toimintavelvoite on osoitettu, ei voida velvoittaa muuttamaan tapaa, jolla tämä järjestää toimintansa sellaisenaan.

67 Tuomio 3.10.2019 (C-18/18, EU:C:2019:821).

68 On täsmennettävä, ettei kyseisestä tuomiosta tehtävillä päätelmillä ole välttämättä ratkaisevaa merkitystä. Kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei nimittäin ollut pyytänyt tulkitsemaan direktiivin 2000/31 3 artiklaa. Toisaalta unionin tuomioistuin muotoili ennakkoratkaisukysymykset uudelleen ja tarkasteli kyseistä direktiiviä kokonaisuudessaan. Unionin tuomioistuin olisi voinut lisäksi katsoa, ettei sen asiana ollut tulkita kyseistä säännöstä tai että direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyivät.

69 Digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta 19.10.2022 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (digipalvelusäädös) (EUVL 2022, L 277, s. 1).

70 Asetuksen 2022/2065 johdanto-osan 38 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa: ”Määräyksiin toteuttaa toimia laitonta sisältöä vastaan ja antaa tietoja sovelletaan [direktiivin 2000/31] 3 artiklassa vahvistettuja sääntöjä, joilla turvataan sen jäsenvaltion toimivalta, johon määräyksen kohteena oleva palvelun tarjoaja on sijoittautunut, ja sääntöjä, joissa säädetään tietyissä tapauksissa mahdollisista poikkeuksista tähän toimivaltaan, ainoastaan, jos mainitun artiklan edellytykset täyttyvät. Kyseiset määräykset koskevat tiettyjä laittomia sisältöjä ja laittomia tietoja, joten ne eivät silloin, kun ne on osoitettu toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneille välityspalvelujen tarjoajille, lähtökohtaisesti rajoita näiden palvelun tarjoajien vapautta tarjota palvelujaan rajojen yli. Näihin määräyksiin ei sen vuoksi sovelleta [kyseisen direktiivin] 3 artiklassa vahvistettuja sääntöjä – –”

181. Tässä yhteydessä herää kysymys siitä, millainen on tällaisten toimintavelvoitteiden, joilla ei rajoiteta palvelujen vapaata liikkuvuutta direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä, ja saman direktiivin 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen määräysten välinen suhde.

182. Tässä yhteydessä on todettava, että näillä kahdella säännöksellä on eri tehtävät.[71] Lisäksi direktiivin 2000/31 14 artiklan 3 kohdassa viitataan nimenomaisesti jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksiin ja vaikutetaan jättävän niille harkintavaltaa kieltomääräysten antamisessa. En siis uskaltaisi väittää, ettei millään tämän säännöksen nojalla palveluntarjoajalle mahdollisesti osoitettavalla määräyksellä rajoiteta tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta. Katson sitä vastoin, että kaikilla näillä toimenpiteillä on sama tavoite, nimittäin yksilöidyn väärinkäytöksen lopettaminen tai estäminen kohdistamalla toimenpide tiettyyn laittomaan sisältöön.

183. Tässä tilanteessa herää kysymys siitä, rajoitetaanko kyseessä olevalla kansallisella toimenpiteellä palvelujen vapaata liikkuvuutta.

3) Kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto

184. Muistutan analyysistani ilmenevän, että toimintavelvoitteella, joka koskee tiettyä laitonta sisältöä ja jonka tarkoituksena on lopettaa yksilöity väärinkäytös tai estää se, ei välttämättä rajoiteta tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta.[72]

185. Käsiteltävässä asiassa sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun käyttäjien toimittamat tienvarsitarkastuksia koskevat tiedot eivät ole sellaisenaan lainvastaisia, eikä myöskään se, että käyttäjät toimittavat niitä, ole sellaisenaan lainvastaista. Se, että tällaisen palvelun toiminnanharjoittaja välittää näitä tietoja toimivaltaisen viranomaisen antaman kiellon vastaisesti, on sen sijaan lainvastaista, ja tämä lainvastaisuus näyttää syntyvän sillä hetkellä, kun kieltomääräys annetaan tiedoksi kyseiselle toiminnanharjoittajalle.[73] Yhtäältä kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto ei kohdistu tiettyyn laittomaan sisältöön, eikä sillä toisaalta pyritä lopettamaan yksilöityä väärinkäytöstä tai estämään sitä, mutta se voi johtaa tällaiseen väärinkäytökseen vastaanottajan osalta, jos tämä rikkoo kieltoa.

186. Kyseinen kieltomääräys ei siten täytä sellaisen toimintavelvoitteen tunnusmerkkejä, joka koskee tiettyä laitonta sisältöä ja jonka tarkoituksena on lopettaa yksilöity väärinkäytös tai estää se ja jolla ei rajoiteta tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta.

71 Ks. vastaavasti direktiivin 2000/31 3 artiklan ja asetuksen 2022/2065 välisestä suhteesta Husovec, M., *Principles of the Digital Services Act*, Cambridge University Press, 2017, s. 153 ja Wilman, F. teoksessa Wilman, F., Kaleda, S. L. ja Loewenthal, P. J., *The EU Digital Services Act. A Commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2024, s. 56.

72 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 180 kohta.

73 Ranskan hallitus toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, että tiettyä tienvarsitarkastusta koskeva tieto ”todetaan lainvastaiseksi” ennen sen välittämistä koskevan kiellon antamista. Tieliikennelain L. 130-11 §:stä ja R. 130-11 §:stä voidaan kuitenkin päätellä, että hallintoviranomainen voi kieltää kyseistä tienvarsitarkastusta koskevan tiedon välittämisen ja että tiedon välittämisestä tulee laitonta vasta silloin, kun kieltomääräys annetaan tiedoksi kyseessä olevalle toiminnanharjoittajalle. Tämä kysymys kuuluu joka tapauksessa kansallisen oikeuden tulkinnan piiriin ja ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

e) Tiettyä palvelua koskevien toimenpiteiden toteuttaminen

187. Direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdasta ilmenee, että toimenpiteen, jolla palvelujen vastaanottajajäsenvaltio voi poiketa kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdan säännöksistä, on liityttävä ”tiettyyn tietoyhteiskunnan palveluun”. Tuomiossa Google Ireland ym.[74] unionin tuomioistuin selvensi, että tiettyä yleisesti kuvattua tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmää koskevat yleiset ja abstraktit toimenpiteet, joita sovelletaan erotuksetta kaikkiin kyseisen ryhmän palvelujen tarjoajiin, eivät kuulu tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta toteutettavan toimenpiteen käsitteen alaan.

188. Vaikka kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto tuottaa geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajaan nähden vaikutuksia kiellon kyseiselle toiminnanharjoittajalle tiedoksi antamisesta lähtien, vaikuttaa siltä, että toimivaltainen hallintoviranomainen määrää yhden ainoan tietojen välittämistä koskevan kiellon sitä tienvarsitarkastusta varten, jonka se haluaa sulkea kaikkien tällaisten palvelujen ulkopuolelle.

189. Yhtäältä tieliikennelain R. 130-12 §:ssä nimittäin edellytetään, että välittämiskieltoa koskevat tiedot toimitetaan toiminnanharjoittajille tietojärjestelmän välityksellä. Kyseisestä säännöksestä ilmenee, että tämä vastaa kieltopäätöksen tiedoksi antamista.

190. Toisaalta tieliikennelain L. 130-11 §:ssä todetaan kahteen otteeseen, että toimivaltainen hallintoviranomainen kieltää välittämiskiellolla kaikkia sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajia välittämästä tienvarsitarkastusta koskevia viestejä ja tietoja. Coyote System väitti istunnossa lisäksi, ettei toimivaltainen viranomainen voi kohdistaa kieltoa vain joihinkin toiminnanharjoittajiin.

191. Huomautan tässä yhteydessä, että vaikka kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto näyttää koskevan kaikkia geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun tarjoajia,[75] tuomio Google Ireland ym. koski kuitenkin toimenpiteitä, joita paitsi sovellettiin erotuksetta tiettyyn yleisesti kuvattuun tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmään ja jotka myös olivat yleisluonteisia ja abstrakteja. Kyseessä olevaa tietojen välittämistä koskevaa kieltoa ei kuitenkaan sovelleta hypoteettisiin ja toistuviin tilainteisiin vaan tiettyyn tienvarsitarkastukseen. Sitä ei siis voida rinnastaa edellä mainitussa tuomiossa kyseessä olleen kaltaiseen yleisluonteiseen ja abstraktiin lainsäädäntöön.

192. Unionin tuomioistuin katsoi samassa asiayhteydessä tuomiossa Google Ireland ym.,[76] etteivät yleiset ja abstraktit toimenpiteet voi olla direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa mainittuja poikkeustoimenpiteitä etenkään siksi, että jos vastaanottajajäsenvaltiolle annettaisiin valtuudet toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, alkuperäjäsenvaltion sääntelytoimivaltaa loukattaisiin ja kyseisiin tarjoajiin sovellettaisiin sekä alkuperäjäsenvaltion että yhden tai useamman vastaanottajajäsenvaltion lainsäädäntöä. Yksittäistapaukseen sovellettavan toimenpiteen toteuttamisella ei kuitenkaan näytä olevan tällaista vaikutusta, koska se liittyy pikemminkin jäsenvaltioiden tuomioistuinten ja muiden viranomaisten toimivaltaan ja päätöksentekovaltuuksiin.

74 60 kohta.

75 On todettava yhtäältä, että kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto tuottaa vaikutuksia niihin toiminnanharjoittajiin nähden, joille se on annettu tiedoksi, ja toisaalta, että ennakkoratkaisupyynnössä ei mainita, miten kiellon kohteena olevien toiminnanharjoittajien luettelo laaditaan.

76 49 kohta.

193. Lisäksi pitää paikkansa, että – kuten unionin tuomioistuin totesi tuomiossa Google Ireland ym.[77] – direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohdassa vastaanottajajäsenvaltio velvoitetaan pyytämään alkuperäjäsenvaltiota toteuttamaan tietoyhteiskunnan palveluja koskevia toimenpiteitä ja vastaavasti edellytetään, että jäsenvaltio, jolle tällainen pyyntö osoitetaan, voidaan yksilöidä ennen kuin direktiivin 3 artiklan 4 kohdan nojalla toteutetaan toimenpiteitä, jotta vastaanottajajäsenvaltio voi täyttää tämän velvoitteensa. Kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdan b alakohdasta, luettuna johdanto-osan 26 perustelukappaleen valossa, käy kuitenkin ilmi, ettei tätä velvoitetta sovelleta toimenpiteisiin, joita tarvitaan rikosten selville saamiseksi ja niistä syytteeseen panemiseksi. Toisaalta kyseisen direktiivin 3 artiklan 5 kohdan nojalla vastaanottajajäsenvaltio voi kiireellisissä tapauksissa poiketa 3 artiklan 4 kohdan b alakohdassa asetetuista menettelyllisistä edellytyksistä ja ilmoittaa toimenpiteestä jälkikäteen komissiolle ja palveluntarjoajan alkuperäjäsenvaltiolle. Tämä tukee tulkintaa, jonka mukaan tietyt toimenpiteet voivat olla poikkeustoimenpiteitä myös silloin, kun
direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohdassa säädettyjä menettelyllisiä edellytyksiä ei voida täyttää ennen niiden toteuttamista, kunhan nämä toimenpiteet täyttävät direktiivin 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa säädetyt edellytykset.

194. Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selvityksistä muuta johdu, käsiteltävässä asiassa vaikuttaa siltä, että kyseessä olevaa tietojen välittämistä koskevaa kieltoa voidaan pitää direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuna tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta toteutettavana toimenpiteenä.

f) Päätelmä

195. Analyysistani ilmenee ensinnäkin, ettei kyseessä olevaa tietojen välittämistä koskevaa kieltoa ole jätetty yhteensovitetun alan ulkopuolelle sen tavoitteiden vuoksi,[78] toiseksi, että kyseisellä kiellolla rajoitetaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta,[79] ja kolmanneksi, että jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selvityksistä muuta johdu, kyseinen kielto voi olla toimenpide, jolla jäsenvaltio voi rajoittaa palvelujen vapaata liikkuvuutta, kunhan se täyttää direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädetyt edellytykset.[80]

196. Kaikista edellä esittämistäni syistä toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/31 3 artikla ei ole esteenä kiellolle, jonka mukaan geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun käyttäjien lähettämiä viestejä ja tietoja ei saa välittää ja jonka tällaisten palvelujen vastaanottajajäsenvaltio aikoo asettaa myös muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille kyseisten palvelujen toiminnanharjoittajille, jos tällainen kielto täyttää kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa tai tarvittaessa 3 artiklan 5 kohdassa säädetyt edellytykset.

77 35 kohta.

78 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 165 kohta.

79 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 186 kohta.

80 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 194 kohta.

3. Kolmas kysymys

a) Alustavat huomautukset

197. Kolmas kysymys koskee direktiivin 2000/31 15 artiklan tulkintaa, ja sillä pyritään selvittämään, onko tässä artiklassa säädetty yleisen valvontavelvollisuuden asettamista koskeva kielto esteenä kyseessä olevan tietojen välittämistä koskevan kiellon soveltamiselle.

198. Kaikki edellä esitetyt toteamukset koskevat kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetyn tietoyhteiskunnan palvelujen sisämarkkinamekanismin toimintaa.

199. Edellytyksiin, joiden täyttyessä jäsenvaltiot voivat antaa rajat ylittävissä tilanteissa kieltomääräyksiä tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajille, liittyvän problematiikan lisäksi direktiiviin 2000/31 sisältyy kuitenkin säännöksiä, jotka voivat vaikuttaa tällaisten määräysten sisältöön ja rajoihin. Direktiivin 14 ja 15 artikla ovat tällaisia säännöksiä.

200. Kyseisiä säännöksiä sovelletaan erityisesti silloin, kun jäsenvaltio haluaa antaa kieltomääräyksen tietyille palveluntarjoajille, jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin. Tässä tapauksessa sitä, onko tällaisen määräyksen antamista koskeva toimivalta sopusoinnussa direktiivin 2000/31 kanssa, tarkastellaan kahdessa vaiheessa: ensin tarkastellaan direktiivin 3 artiklan 2 ja 4 kohtaa ja sen jälkeen 14 ja 15 artiklaa.

201. On todettava, että direktiivin 2000/31 15 artikla on – kuten sen sanamuodosta ilmenee – merkityksellinen vain, jos tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja kuuluu direktiivin 12–14 artiklan soveltamisalaan.

202. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta tulkitsemaan myös direktiivin 2000/31 15 artiklaa ja koska kyseistä artiklaa sovelletaan erityisesti direktiivin 14 artiklassa tarkoitettujen palvelujen tarjoamiseen, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen voidaan katsoa olettavan, että siinä riitautettujen kansallisten säännösten soveltamisalaan kuuluvat palvelut ovat säilytyspalveluja. Koska tätä oletusta kuitenkin käsiteltiin istunnossa, esitän siitä muutamia huomautuksia.

b) Sähköinen geopaikannukseen perustuva ajoavustus- tai navigointipalvelu

1) Alustavat huomautukset

203. Kyseessä olevat kansalliset säännökset koskevat sähköisten geopaikannukseen perustuvien ajoavustus- tai navigointipalvelujen toiminnanharjoittajia.

204. Vaikka ennakkoratkaisupyynnössä ei täsmennetä tällaisen palvelun sisältöä, sen toimintatapa voidaan päätellä näiden kansallisten säännösten sanamuodosta. Osapuolet ovat lisäksi esittäneet tiettyjä huomautuksia tällaisten palvelujen toimintaan liittyvistä käytännön näkökohdista. Tässä yhteydessä ongelmallista on myös se, etteivät nämä huomautukset näytä koskevan ainakaan kokonaan Ranskan oikeuteen sisältyvän käsitteen ”sähköinen geopaikannukseen perustuva ajoavustus- tai navigointipalvelu” määritelmää vaan Coyote System -yhtiön tarjoamaa palvelua ja samankaltaisia palveluja.

205. Seuraava analyysini perustuu kuitenkin kaikkiin näihin huomautuksiin. On nimittäin selvää, että Coyote System -yhtiö on Ranskan oikeudessa tarkoitettu sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittaja. Näin ollen analyysi, jossa otetaan huomioon kyseisen yhtiön palvelun ominaispiirteet, kattaa ainakin osan ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa riitautettujen säännösten soveltamisalasta.

206. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on joka tapauksessa tulkita kansallista oikeutta ja määrittää kyseessä olevien kansallisten säännösten soveltamisala. Sen on myös selvitettävä unionin tuomioistuimen esittämien täsmennysten valossa, kuuluuko kyseisen palvelun toiminnanharjoittaja direktiivin 2000/31 14 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

2) Analyysini lähtökohta

207. Yksi sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun keskeisistä toiminnoista näyttää olevan liikenneolosuhteista tiedottaminen kuljettajalle ja muista sellaisista liikennetapahtumista ilmoittaminen, jotka ovat tapahtuneet hänen valitsemallaan reitillä tai alueella, jolla hän on tietyllä hetkellä. Viranomaisten suorittamat tienvarsitarkastukset kuuluvat tällaisiin tapahtumiin.

208. Tieliikennelain L. 130-11 §:ssä edellytetään, että tällaisen palvelun tiedot saadaan ainakin osittain tiettyjen käyttäjien lähettämistä viesteistä ja tiedoista, jotka tämän palvelun toiminnanharjoittaja välittää kaikille käyttäjille.

209. Kuten Coyote System selitti kirjallisissa huomautuksissaan ja istunnossa, sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun käyttäjä voi käytännössä painaa kuvaketta, joka vastaa yhtä ennalta määriteltyä liikennetapahtumien luokkaa, ilmoittaakseen tapahtumasta ja sen sijainnista sekä liittää tähän ilmoitukseen henkilökohtaisen viestin tai valokuvan.

210. Tämä ilmoitus välitetään heti automaattisesti kaikille käyttäjille, ja jos he pitävät sitä virheellisenä, he voivat ilmoittaa virheestä painamalla tähän tarkoitukseen käytettävää kuvaketta. Ilmoitus poistetaan, jos useampi käyttäjä ilmoittaa virheestä.

211. Coyote System täsmensi lisäksi ilmoitettujen tapahtumien näyttämisen osalta, että sen palvelun toiminta perustuu algoritmiin, joka käsittelee nämä ilmoitukset ja muun muassa yhdistää päällekkäiset ilmoitukset sekä poistaa ne, joiden luotettavuuden käyttäjäyhteisö on riittävällä tavalla kiistänyt. Toiminnanharjoittajat eivät sen sijaan valvo millään tavoin käyttäjien lähettämien ilmoitusten sisältöä vaan välittävät ne sellaisinaan käyttäjille.

212. Vaikka kaikkien muiden sähköisten geopaikannukseen perustuvien ajoavustus- tai navigointipalvelujen toimintamekanismi poikkeaa lähtökohtaisesti Coyote Systemin käyttämästä mekanismista, kaikkien tällaisten palvelujen toiminta näyttää perustuvan käyttäjien toimittaman huomattavan tietomäärän käsittelyyn, minkä vuoksi on käytettävä automaattista mekanismia.

213. Näiden huomautusten jälkeen on ensinnäkin pohdittava sitä, käsittääkö geopaikannukseen perustuva ajoavustus- tai navigointipalvelu direktiivin 2000/31 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ”palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen tallentamisen” (3 kohta), ja toiseksi selvitettävä, onko tällaisen palvelun toiminnanharjoittaja lainsäätäjän kyseisen direktiivin II luvun 4 jaksossa tarkoittama ”välittäjänä toimiva palvelun tarjoaja” (4 kohta).

3) Säilytyspalvelun käsite

214. Direktiivin 2000/31 14 artiklan 1 kohta koskee säilytyspalvelujen (hosting) tarjoamista. Niillä tarkoitetaan tietoyhteiskunnan palveluja, jotka koostuvat palvelun käyttäjän toimittamien tietojen säilyttämisestä tämän pyynnöstä.

215. Tällainen palvelu voi käsittää myös tällaisten tietojen välittämisen yleisölle käyttäjän pyynnöstä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan internetissä toimivan sosiaalisen verkoston alustan tarjoaja, joka tallentaa kyseisen alustan käyttäjien toimittamia tietoja,[81] ja videonjakoalustan ylläpitäjä[82] ovat nimittäin ainakin lähtökohtaisesti direktiivin 2000/31 14 artiklassa tarkoitettuja säilytyspalvelujen tarjoajia. Unionin tuomioistuin on lisäksi katsonut, että indeksointipalvelu on säilytyspalvelu, koska sen tarjoaja siirtää kyseisen palvelun vastaanottajan tietoja tietoverkkoon, joka on internetin käyttäjien käytettävissä, ja tallentaa eli laittaa palvelimensa muistiin tiettyjä mainostajan valitsemia tietoja.[83] Unionin lainsäätäjä on käyttänyt tällaista laajaa säilytyspalvelun määritelmää asetuksessa 2022/2065.[84]

216. Näin ollen on pohdittava, onko sähköisillä geopaikannukseen perustuvilla ajoavustus- tai navigointipalveluilla edellä kuvailemani tarkoitus.

217. Internetissä toimiville sosiaalisen verkoston alustoille ja videonjakoalustoille toimitetuista tiedoista poiketen liikenneolosuhteita koskevia tietoja ei toimiteta sähköisen palvelun toiminnanharjoittajalle tallennettaviksi ja välitettäviksi sellaisinaan vaan toiminnanharjoittajan käytettävissä olevaksi tietoaineistoksi, jota käsitellään algoritmien avulla. Tämän käsittelyn avulla voidaan luoda yhdenmukainen kuva, josta tietyn alueen liikenneolosuhteet ilmenevät mahdollisimman tarkasti. Toiminnanharjoittaja välittää tämän jälkeen näiden toimintojen tuloksen käyttäjille toimittaakseen heille reaaliaikaisia tietoja heidän sijaintialueensa liikenneolosuhteista.

218. Tapahtuman alkuperäistä ilmoitusta lukuun ottamatta käyttäjän toimittamia tietoja ei siten välitetä kaikille käyttäjille kyseisen palvelun välityksellä käyttäjän toimittamassa muodossa. Toisaalta tällä palvelulla luodaan uusi ”tietokerros” käyttäjien toimittamien tietojen perusteella, ja palvelun pääasiallisena tarkoituksena on myöntää pääsy siihen.

219. Seuraavaksi on todettava pitävän paikkansa, että tapahtuman alkuperäinen ilmoitus näyttää välittyvän heti automaattisesti kaikille kyseisen palvelun käyttäjille.

220. Direktiivin 2000/31 14 artiklassa tarkoitetun säilytyspalvelun yhteydessä tallennus- ja välitystoimet toteutetaan kuitenkin käyttäjän pyynnöstä, mikä edellyttää, että käyttäjä itse käynnistää nämä prosessit ja että nämä toimet pysyvät tietyssä määrin käyttäjän valvonnassa.

81 Ks. tuomio 16.2.2012, SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, 27 kohta) ja tuomio 3.10.2019, Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:821, 22 kohta).

82 Ks. vastaavasti tuomio 22.6.2021, YouTube ja Cyando (C-682/18 ja C-683/18, EU:C:2021:503, 104 kohta) ja tuomio 26.4.2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto (C-401/19, EU:C:2022:297, 28 kohta).

83 Tuomio 23.3.2010, Google France ja Google (C-236/08–C-238/08, EU:C:2010:159, 111 kohta).

84 Korjatessaan tätä nykyajan haasteisiin soveltumatonta määritelmää unionin lainsäätäjä erotti laajan säilytyspalvelujen ryhmän sisällä verkkoalustojen tarjoamien palvelujen alaryhmän. Siinä ei ainoastaan tallenneta käyttäjien toimittamia tietoja vaan myös välitetään niitä yleisölle. Asetuksen 2022/2065 nojalla tällaisten alustojen tarjoajiin sovelletaan ainakin lähtökohtaisesti tiettyjä lisävelvoitteita. Ks. myös kyseisen asetuksen johdanto-osan 13 perustelukappale.

221. Tässä yhteydessä on korostettava, että Coyote Systemin palvelun toiminta perustuu algoritmiin, joka poistaa ilmoitukset, joiden luotettavuuden käyttäjäyhteisö on kiistänyt riittävällä tavalla. Algoritmin suorittamien toimenpiteiden tulos korvaa siten alkuperäisen ilmoituksen välitettäväksi toimittaneen käyttäjän päätöksen. Pitää paikkansa, että kiistettyjen ilmoitusten poistaminen voidaan mainita palvelun yleisissä käyttöehdoissa, mutta tämä ei muuta sitä tosiasiaa, että käyttäjän pyynnöstä aloitetut tallennus- ja välitystoimet keskeytyvät toiminnanharjoittajan saamien kaikkien tietojen algoritmisen käsittelyn tuloksena.

222. Lopuksi voidaan todeta, että samaa käsittelyä näytetään käytettävän Coyote Systemin mainitsemissa ilmoituksissa, joihin on liitetty henkilökohtainen viesti tai valokuva. Ne nimittäin välitetään heti automaattisesti, ja muut käyttäjät voivat vahvistaa tai kiistää niiden todenperäisyyden. Algoritmi käsittelee kaikki ilmoitukset, ja ainoastaan näiden toimenpiteiden tulos välitetään käyttäjille palvelun kautta.[85]

223. Näin ollen sähköisessä geopaikannukseen perustuvassa ajoavustus- tai navigointipalvelussa ei tallenneta käyttäjien toimittamia tietoja ja välitetä niitä sellaisinaan vaan luodaan näiden tietojen perusteella uusi tietokerros, joka tarjoaa käyttäjille mahdollisimman luotettavasti yhdenmukaisen kuvan heidän sijaintialueensa reaaliaikaisista liikenneolosuhteista.

224. Direktiivin 2000/31 14 artiklan 2 kohdassa säädetään tältä osin, että 1 kohtaa ei sovelleta, kun palvelun vastaanottaja toimii palvelun tarjoajan johdon tai valvonnan alaisena. Tätä 1 kohtaa ei pitäisi soveltaa myöskään silloin, kun palvelun tarjoaja välittää käyttäjille koottuja tietoja, jotka eivät yhdistettyinä ole enää tunnistettavissa. Geopaikannukseen perustuva ajoavustus- tai navigointipalvelu ei siten kuulu kyseisen direktiivin 14 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

225. Jatkan kuitenkin analyysiani siltä varalta, ettei unionin tuomioistuin seuraa ehdotustani vaan katsoo, että geopaikannukseen perustuva ajoavustus- tai navigointipalvelu voi olla direktiivin 2000/31 14 artiklassa tarkoitettu säilytyspalvelu. Jotta tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan suorittama tallennus kuuluu kyseisen säännöksen soveltamisalaan, tämän palvelun tarjoajan toiminnan on lähinnä rajoituttava ”välittäjän” toimintaan lainsäätäjän kyseisen direktiivin 4 jaksossa tarkoittamalla tavalla.[86]

4) Säilytyspalvelun tarjoajan asema

226. Direktiivin 2000/31 14 artiklan 1 kohdasta, luettuna yhdessä sen johdanto-osan 42 perustelukappaleen kanssa, käy ilmi, että jotta tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja kuuluu kyseisen säännöksen soveltamisalaan, sen toiminnan on oltava luonteeltaan puhtaasti teknistä, automaattista ja passiivista, jolloin kyseinen palveluntarjoaja ei tunne siirrettäviä tai tallennettavia tietoja eikä valvo niitä.

227. Tarkasteltaessa, onko palveluntarjoajan toiminta luonteeltaan tällaista, sillä, missä määrin se osallistuu toimitettujen tietojen esittämistavan määrittämiseen ja sisällön ”kuratointiin”, on tärkeä merkitys.

[85] Tässä yhteydessä ei voida sulkea pois sitä, että tämän palvelun osa, joka koostuu käyttäjien välisten viestien välittämisestä, on säilytyspalvelu. Tätä viestintätoimintoa koskevaa kysymystä ei kuitenkaan ole otettu esiin käsiteltävässä asiassa.

[86] Ks. vastaavasti tuomio 23.3.2010, Google France ja Google (C-236/08–C-238/08, EU:C:2010:159, 112 kohta).

228. Unionin tuomioistuin nimittäin katsoi tuomiossa L'Oréal ym., joka koski markkinapaikan ylläpitäjää,[87] että pelkästään se, että ylläpitäjä tallentaa palvelimelleen myyntitarjoukset, vahvistaa palvelunsa yksityiskohtaiset säännöt, saa palvelustaan korvauksen ja antaa yleisluonteisia neuvoja asiakkailleen, ei voi merkitä sitä, että siltä evätään direktiivissä 2000/31 säädetyt vastuuta koskevat poikkeukset. Kun kyseinen ylläpitäjä sen sijaan antaa apua, joka muodostuu muun muassa kyseessä olevien myyntitarjousten esityksen optimoinnista tai näiden tarjousten edistämisestä, on katsottava, että sillä ei ole neutraalia asemaa asianomaisen asiakkaanaan olevan myyjän ja mahdollisten ostajien välillä, vaan sillä on aktiivinen rooli, jonka vuoksi se tuntee näitä tarjouksia koskevat tiedot tai valvoo niitä.

229. Ensinnäkään se, että palveluntarjoaja laatii käyttäjien pyynnöstä tallennettujen tietojen yleisen esitysrakenteen, ei siis tarkoita, että se tuntee näiden tietojen sisällön tai valvoo sitä. Näin ollen se, että geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittaja määrittelee ennalta liikennetapahtumien luokat, jotka käyttäjät voivat valita ilmoittaakseen tapahtuman, ei tarkoita, että kyseisellä toiminnanharjoittajalla on sellainen aktiivinen rooli, jonka ansiosta se tuntee kyseistä ilmoitusta koskevat tiedot tai valvoo niitä. Palvelun käyttäjä nimittäin tekee päätöksen ilmoituksen liittämisestä tiettyyn luokkaan, eikä hänen valintansa välttämättä kuvaa oikein senhetkisiä liikenneolosuhteita.

230. Seuraavaksi on todettava, että liikennetapahtuman alkuperäinen ilmoitus välitetään heti automaattisesti kaikille käyttäjille. Tässä vaiheessa palvelun toiminnanharjoittaja ei varmista ilmoituksen todenperäisyyttä, eikä ilmoituksen välittäminen edellytä siltä mitään toimenpidettä.

231. Alkuperäisiä ilmoituksia analysoimalla saadaan kuitenkin epätäydellinen kuva kyseessä olevasta palvelusta. Käyttäjien toimittamia tietoja ei nimittäin välitetä sellaisinaan, vaan ne käsitellään algoritmin avulla, jotta tietyn alueen liikenneolosuhteista voidaan toimittaa yhdenmukainen kuva.[88]

232. Herää siis seuraava kysymys: onko sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajalla aktiivinen rooli, jonka ansiosta se tuntee viestien sisällön tai valvoo sitä, kun tämä toiminnanharjoittaja on ottanut käyttöön keskenään vuorovaikutuksessa olevia ilmoituksia automaattisesti käsittelevän algoritmin, jolloin kaikkien näiden ilmoitusten esittäminen sen palvelun yhteydessä riippuu kyseisen algoritmin toiminnasta? Kyseisen palvelun käyttäjien yksilöllisesti toimittamien viestien ja tietojen sisällöstä riippumatta ilmoitukset yhdistävä tai poistava algoritmi nimittäin määrittää kaikkien käyttäjien saatavilla olevan ilmoitusten tuloksen.

233. Coyote System väittää, ettei sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittaja valvo palvelun käyttäjien lähettämiä ilmoituksia, sillä ne välitetään heti automaattisesti kaikille palvelun käyttäjille ilman minkäänlaista toiminnanharjoittajan toimenpidettä. Tallennettujen ilmoitusten mahdolliset muokkaukset, myös niiden poistaminen, johtuvat muiden käyttäjien toteuttamista toimenpiteistä. Kyseisen yhtiön omin sanoin palvelun käyttäjät siis ”luovat, luokittelevat, muokkaavat ja poistavat ilmoituksia alusta loppuun”.

87 Ks. tuomio 12.7.2011 (C-324/09, EU:C:2011:474, 115 ja 116 kohta).

88 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 223 kohta.

234. Julkisasiamies Poiares Maduro katsoi tässä yhteydessä ratkaisuehdotuksessaan Google France ja Google,[89] että Google-hakukoneen tarjoaja pysyy neutraalina säilyttämänsä tiedon suhteen, koska sen käyttäjien suorittamien hakujen tulokset ovat sellaisten automaattisten algoritmien tulos, jotka soveltavat objektiivisia kriteerejä sellaisten sivustojen tuottamiseksi, jotka todennäköisesti kiinnostavat internetin käyttäjää. Julkisasiamiehen mukaan kyseisten sivustojen esittäminen ja niiden tärkeysjärjestys riippuvat siitä, miten merkityksellisiä ne ovat syötettyjen avainsanojen kannalta, eikä Googlen intressistä tiettyyn sivustoon tai sen suhteesta tähän. Unionin tuomioistuin ei nimenomaisesti toistanut tätä kriteeriä tuomiossa Google France ja Google[90] vaan keskittyi kyseisen tarjoajan toiminnan täysin tekniseen, automaattiseen ja passiiviseen luonteeseen. Unionin tuomioistuin totesi muun muassa, että se, että valittu avainsana ja internetin käyttäjän käyttämä hakusana vastaavat toisiaan, ei itsessään riitä siihen, että voitaisiin katsoa, että Google tuntee mainostajien sen järjestelmään syöttämät ja sen palvelimelle tallennetut tiedot tai että se valvoo niitä.

235. Julkisasiamies Saugmandsgaard Øe korosti tuoreemmassa ratkaisuehdotuksessaan YouTube ja Cyando,[91] että videonjakoalustan tiettyjen toimintojen, nimittäin haku-, luettelointi- ja suositustoimintojen, varmistamiseksi käyttöön otettu algoritmi suoritti alustan ylläpitäjän tallentamien tietojen puhtaasti teknisen ja automaattisen käsittelyn, joten ylläpitäjä ei hallinnut tallennettujen tietojen sisältöä vaan niiden esittämistä koskevia edellytyksiä.

236. Tarkastellessaan yhtä niistä edellytyksistä, jotka direktiivin 2000/31 14 artiklan 1 kohdassa asetetaan välittäjänä toimivan palveluntarjoajan vastuusta vapautumiselle, unionin tuomioistuin totesi lisäksi tuomiossa YouTube ja Cyando,[92] että pelkästään sen perusteella, että verkossa olevan sisällönjakoalustan ylläpitäjä indeksoi automaattisesti kyseiselle alustalle ladattuja sisältöjä, että mainittu alusta sisältää hakutoiminnon ja että siinä suositellaan videoita käyttäjien profiilin ja mieltymysten mukaan, ei voida katsoa, ettei kyseinen edellytys täyty. Kuten huomautin ratkaisuehdotuksessani Russmedia Digital ja Inform Media Press,[93] tällainen palveluntarjoaja ei varsinkaan voi myöskään menettää mahdollisuuttaan vedota kyseisessä säännöksessä säädettyyn vastuusta vapauttamiseen näiden seikkojen perusteella. Kysymys siitä, täyttyvätkö direktiivin 2000/31 14 artiklan 1 kohdan a tai b alakohdan mukaiset edellytykset vastuusta vapauttamiselle, tulee nimittäin esiin ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseistä palveluntarjoajaa voidaan pitää ”hosting-palvelun tarjoajana, jonka rooli on neutraali” tallentamiensa tietojen osalta ja että se siis voi lähtökohtaisesti vedota kyseiseen vapautukseen.

237. Päättelen tästä, ettei palveluntarjoaja voi menettää säilytyspalvelun tarjoajan asemaansa pelkästään sillä perusteella, että se käyttää algoritmia, joka indeksoi automaattisesti käyttäjien toimittamia sisältöjä ja suosittelee heille mahdollisesti kiinnostavia sisältöjä poistamatta tai peittämättä kuitenkaan muita sisältöjä.

238. Käyttäjien toimittamien tietojen käsittely algoritmin avulla ei kuitenkaan ole välttämättä sisältöjen kuratointia, vaan sillä voidaan luoda uusi tietoaineisto, jossa käyttäjien toimittamat tiedot eivät enää ole tunnistettavissa. Näin on etenkin silloin, kun kyseisen palvelun tarkoituksena on – kuten käsiteltävässä asiassa – tarjota mahdollisimman totuudenmukainen kuva tietystä todellisuuden osasta. Tällaisessa tapauksessa palvelun toiminnanharjoittajalla voi olla rooli, joka mahdollistaa ainakin käyttäjien toimittamien tietojen valvonnan.

89 C-236/08–C-238/08, EU:C:2009:569, 144 kohta.

90 Tuomio 23.3.2010 (C-236/08–C-238/08, EU:C:2010:159, 114 ja 117 kohta).

91 Ks. julkisasiamies Saugmandsgaard Øen ratkaisuehdotus YouTube ja Cyando (C-682/18 ja C-683/18, EU:C:2020:586, 160 ja 162 kohta).

92 Ks. tuomio 22.6.2021 (C-682/18 ja C-683/18, EU:C:2021:503, 114 kohta).

93 C-492/23, EU:C:2025:68, 53 kohta.

Toiminnanharjoittajan on nimittäin katsottava harjoittavan tällaista valvontaa, jos se määrittää algoritminsa ohjelmoinnin avulla käyttäjien toimittamien kaikkien tietojen merkityksellisyyden tason sellaisten kriteerien perusteella, jotka sen mielestä mahdollistavat liikenneolosuhteiden totuudenmukaisen esittämisen. Toiminnanharjoittaja määrittää näin niiden tietojen määrän ja ”laadun”, jotka tarvitaan tiedon vahvistamiseen tai poistamiseen järjestelmästä. Nämä kriteerit voivat lisäksi liittyä paitsi pelkkään tiettyä liikennetapahtumaa koskevien samansuuntaisten tai ristiriitaisten tietojen määrään myös muun muassa käyttäjän ja sen toimittamien tietojen luotettavuuden arviointiin.

239. Vaikka sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajan käyttämä algoritmi kohdistuu kaikkien palvelun käyttäjien välittämiin tietoihin, sen ohjelmointi kuuluu siten kyseisen toiminnanharjoittajan vastuualueeseen ja antaa sille mahdollisuuden valvoa välitettyjä tai tallennettuja tietoja. Kyseinen toiminnanharjoittaja ei voi siten vedota direktiivin 2000/31 14 artiklan 1 kohtaan.

240. Kun otetaan huomioon direktiivin 2000/31 14 artiklan analyysiin perustuva päätelmäni ja se, että kyseisen direktiivin 15 artiklaa sovelletaan ainoastaan erityisesti ensin mainitussa säännöksessä tarkoitettujen palvelujen tarjoamiseen, jälkimmäistä säännöstä on pidettävä merkityksettömänä tarkasteltaessa sitä, onko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto sopusoinnussa direktiivin 2000/31 kanssa. Täydellisyyden vuoksi tarkastelen kuitenkin kolmatta kysymystä siltä varalta, että unionin tuomioistuin ei yhdy kyseisen direktiivin 14 artiklaa koskevaan analyysiini.

c) Direktiivin 2000/31 15 artikla

241. Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2000/31 15 artikla esteenä sille, että sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajat velvoitetaan olemaan tapauskohtaisesti välittämättä tämän palvelun puitteissa tietyntyyppisiä viestejä tai tietoja, eikä toiminnanharjoittajan tarvitse tätä varten tutustua niiden sisältöön.

242. Jotta tähän kysymykseen voidaan vastata, on määritettävä, asetetaanko toiminnanharjoittajalle annetulla välityskiellolla ainoastaan erityistapausta koskevia velvoitteita. Vaikka direktiivin 2000/31 15 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät saa asettaa säilytyspalvelun tarjoajille yleistä velvoitetta valvoa siirtämiään ja tallentamiaan tietoja eivätkä yleistä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita, kyseisen direktiivin johdanto-osan 47 perustelukappaleesta nimittäin ilmenee, että tällainen kielto ei koske ”erityistapauksissa asetettavia” seurantavelvoitteita.

243. Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä jo useaan kertaan katsonut, että toimenpiteet, joilla palvelun tarjoaja määrätään ottamaan omalla kustannuksellaan käyttöön yleistä ja pysyvää valvomista merkitseviä suodatusjärjestelmiä kaikkien uusien immateriaalioikeuksien loukkausten estämiseksi, ovat ristiriidassa direktiivin 2000/31 15 artiklan 1 kohdan kanssa.[94] Velvollisuus valvoa kaikkia tulevia tietyn oikeuksien luokan loukkauksia ei näin ollen missään tapauksessa rajoitu unionin lainsäätäjän kyseisen direktiivin johdanto-osan 47 perustelukappaleessa tarkoittamaan erityistapaukseen.

[94] Ks. vastaavasti tuomio 22.6.2021, YouTube ja Cyando (C-682/18 ja C-683/18, EU:C:2021:503, 135 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

244. Kuten huomautin ratkaisuehdotuksessani Glawischnig-Piesczek,[95] unionin tuomioistuin katsoi sitä vastoin tuomiossa L'Oréal ym.,[96] että hosting-palvelun tarjoaja voidaan velvoittaa toteuttamaan toimenpiteitä, joilla osaltaan estetään muun muassa se, ettei samalle palvelun vastaanottajalle koidu enempää samanluonteista haittaa. Tästä voitiin päätellä, että jotta seurantavelvoite ei johda yleisen valvontavelvollisuuden asettamiseen, sen on täytettävä tietyt lisävaatimukset, eli sen on koskettava saman palvelun vastaanottajan samojen oikeuksien samanluonteisia loukkauksia.[97] Erityistapausta koskevaa valvontavelvoitetta on siten rajoitettava etenkin niiden tietojen osalta, jotka toiminnanharjoittajan on tunnistettava ja sen jälkeen poistettava tai joihin pääsy sen on estettävä.

245. Unionin tuomioistuin totesi vastaavasti tuomiossa Glawischnig-Piesczek,[98] että tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan velvoittaminen poistamaan säilytyspalvelun tarjoajana tallentamansa sisällön tiettyjä osia, jotka sisältävät samanlaisia tai vastaavanlaisia viestejä kuin kansallisen tuomioistuimen erästä käyttäjää loukkaavina pitämät viestit, koskee erityistapausta. Unionin tuomioistuin painotti, ettei tämä velvoite edellytä hosting-palvelujen tarjoajalta tallennetun sisällön itsenäistä arviointia.[99] Unionin tuomioistuin katsoi, että kyseinen hosting-palvelun tarjoaja on velvollinen ainoastaan tarkistamaan automaattisten hakujen avulla, sisältääkö jokin sisältö kieltomääräyksessä mainitut osatekijät, ja jos tämä edellytys ei täyty, sen ei tarvitse itse tutkia, olisiko tämä sisältö ollut loukkaava.

246. Ratkaisuehdotuksessani Mc Fadden,[100] joka koskee direktiivin 2000/31 12 artiklassa tarkoitetun viestintäverkkoyhteyden tarjoajaa, totesin lisäksi kyseisen direktiivin valmisteluasiakirjojen perusteella, että jotta kyseessä voidaan katsoa olevan erityistapauksessa asetettava velvoite, sitä on erityisesti rajattava myös seurannan keston osalta. Useista tuomioista saadaan vastakaikua sille, että valvontavelvollisuutta on rajoitettava ajallisesti,[101] ja unionin tuomioistuin näyttää vahvistaneen tämän tulkinnan tuomiossaan YouTube ja Cyando[102] todetessaan, että kyseisen direktiivin 15 artikla on esteenä yleisen ja pysyvän valvontavelvoitteen asettamiselle hosting-palvelun tarjoajalle.

247. Totean, että kaikki seikat, joiden perusteella valvontavelvoitteen rajat määräytyvät, ovat toisistaan riippuvaisia. Jotta voidaan ratkaista, onko kieltomääräyksessä noudatettu direktiivin 2000/31 15 artiklassa säädettyä kieltoa, näitä tekijöitä on siten arvioitava kokonaisvaltaisesti.

248. Näiden toteamusten valossa on määritettävä, onko toiminnanharjoittajan kyseessä olevaa tietojen välittämistä koskevaa kieltoa noudattaakseen harjoitettava riittävän kohdennettua valvontaa siten, että se rajoittuu erityistapaukseen.

249. Muistutan tässä yhteydessä, että Ranskan oikeuden nojalla kieltopäätös on annettava kutakin sellaista tarkastusta varten, jonka toimivaltainen viranomainen haluaa sulkea sähköisten geopaikannukseen perustuvien ajoavustus- tai navigointipalvelujen ulkopuolelle. Toiminnanharjoittajalle tietojen välittämistä koskevalla kiellolla asetettavaa velvoitetta

95 C-18/18, EU:C:2019:458, 42 kohta.

96 Tuomio 12.7.2011 (C-324/09, EU:C:2011:474, 144 kohta).

97 Ks. ratkaisuehdotukseni Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:458, 45 kohta).

98 Tuomio 3.10.2019 (C-18/18, EU:C:2019:821).

99 Ks. tuomio 3.10.2019, Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:821, 45, 46 ja 53 kohta).

100 C-484/14, EU:C:2016:170, 132 kohta.

101 Ks. myös ratkaisuehdotukseni Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:458, 49 kohta).

102 Ks. vastaavasti tuomio 22.6.2021, YouTube ja Cyando (C-682/18 ja C-683/18, EU:C:2021:503, 135 kohta).

rajoitetaan myös ajallisesti. Tieliikennelain L. 130-11 §:stä nimittäin ilmenee, että kiellon enimmäiskesto määräytyy kyseessä olevan tienvarsitarkastuksen luonteen perusteella ja että kielto voi joka tapauksessa kestää enintään 12 tuntia. Kyseisen säännöksen nojalla myös kiellon soveltamisalaan kuuluvan alueen laajuus vaihtelee sen mukaan, onko kyseessä taajama vai ei, joten toiminnanharjoittajalle asetettavaa velvoitetta on rajattu myös maantieteellisesti.

250. Tietojen välittämistä koskevan kiellon noudattaminen edellyttää siis, ettei toiminnanharjoittaja välitä tietoja, jotka koskevat tarkasti määriteltyä tienvarsitarkastusta. Sen ei tarvitse arvioida itsenäisesti kaikkia tallennettuja tietoja, mutta sen on kieltopäätöksen piiriin kuuluvien tietojen tunnistamiseksi sovellettava siinä täsmennettyjä kriteerejä, joilla kyseisen kiellon laajuutta rajoitetaan aineellisesti, ajallisesti ja alueellisesti.

251. Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella kyseessä olevasta tietojen välittämistä koskevasta kiellosta ei aiheudu erityistapausta pitemmälle ulottuvia velvoitteita, jollei selvityksistä, jotka kansallisen tuomioistuimen on tarvittaessa tehtävä, muuta johdu.

252. Tätä ei voida kyseenalaistaa kansallisen tuomioistuimen toteamuksista poikkeavilla Coyote Systemin väitteillä, joiden mukaan tietojen välittämistä koskevalla kiellolla toiminnanharjoittajat velvoitetaan tosiasiassa tutustumaan käyttäjien välittämien viestien sisältöön, määrittämään, kuuluuko niiden sisältö tieliikennelain L. 130-11 §:n II momentissa [103] säädetyn poikkeuksen soveltamisalaan, ja valitsemaan niiden joukosta viestit, jotka voidaan välittää muulle yhteisölle.

253. Kyseinen yhtiö nimittäin kiistää ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arvioinnit selittämättä kuitenkaan, miksi suodattaminen ei voi olla automaattista siten, ettei toiminnanharjoittaja analysoi ensin viestien sisältöä, kuten tuomiossa Glawischnig-Piesczek [104] mainitussa ratkaisussa. Toisaalta, kuten totesin, [105] direktiivin 2000/31 15 artikla ei ole esteenä kaikille havaitsemista tai suodattamista koskeville velvoitteille. Kyseisessä säännöksessä kielletään sitä vastoin kaikenlainen yleinen valvonta kyseenalaistamatta erityistapausta koskevaa tämän alan velvoitetta.

254. Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella kolmanteen kysymykseen olisi vastattava, ettei direktiivin 2000/31 15 artikla ole esteenä sille, että sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajat velvoitetaan olemaan välittämättä tämän palvelun puitteissa tietyntyyppisiä viestejä tai tietoja, jos kyseisten toiminnanharjoittajien ei kieltopäätöksen piiriin kuuluvien viestien tai tietojen tunnistamiseksi tarvitse arvioida itsenäisesti kaikkia tallennettuja tietoja, mutta niiden on sen sijaan sovellettava kieltopäätöksessä täsmennettyjä kriteerejä, joilla kyseisen kiellon laajuutta rajoitetaan aineellisesti, ajallisesti ja alueellisesti.

255. Jollei edellä esittämistäni direktiivin 2000/31 15 artiklan tulkintaa koskevista lisähuomautuksista muuta johdu, pitäydyn edellä tämän ratkaisuehdotuksen 240 kohdassa esittämässäni kannassa, jonka mukaan kyseinen säännös on merkityksetön tarkasteltaessa sitä, onko kyseessä oleva tietojen välittämistä koskeva kielto sopusoinnussa direktiivin 2000/31 kanssa.

[103] L. 130-11 §:n II momentin mukaan ”tämän pykälän I momentissa mainittua kieltoa ei sovelleta tapahtumiin tai olosuhteisiin, joista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/40/EU täydentämisestä datan ja menettelyjen osalta, joiden avulla mahdollisuuksien mukaan tarjotaan liikenneturvallisuuteen liittyviä yleisiä vähimmäisliikennetietoja ilmaiseksi käyttäjille, 15.5.2013 annetun komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 886/2013 [EUVL 2013, L 247, s. 6] 3 artiklassa”. Kyseiseen säännökseen sisältyy luettelo kahdestatoista sää- tai tieolosuhteesta (kuten tiellä oleva eläin, ihminen, este tai roju), jotka voivat vaikuttaa liikenneturvallisuuteen.

[104] Tuomio 3.10.2019, Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:821, 46 kohta).

[105] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 245 kohta.

VI Ratkaisuehdotus

256. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Conseil d'État'n esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

Asiassa C-188/24:

1) Yhteensovitettu ala, sellaisena kuin se on määritelty tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, käsittää verkkoviestintäpalvelujen tarjoajien velvoittamisen ottamaan käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy pornografisiin sisältöihin, vaikka tämä velvoite ei koske mitään niistä asioista, joita säännellään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä.

2) Velvollisuutta ottaa käyttöön teknisiä ratkaisuja, joiden tarkoituksena on estää alaikäisten pääsy pornografisiin sisältöihin, ei voida jättää kyseisen direktiivin 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun yhteensovitetun alan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että tämä velvoite johtuu suoraan kaikkiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin erotuksetta sovellettavista rikosoikeuden yleisistä ja abstrakteista säännöksistä, joissa tietyt menettelytavat määritellään rangaistaviksi teoiksi, joiden perusteella voidaan panna vireille rikosoikeudellinen menettely.

3) Sen perusteella, ettei perusoikeuskirjan 1 ja 24 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa taattujen perusoikeuksien suojaa voida varmistaa toteuttamalla tiettyä palvelua koskevia yksittäisiä toimenpiteitä, ei voida poiketa direktiivin 2000/31 3 artiklassa säädetystä mekanismista yleisistä ja abstrakteista säännöksistä johtuvan velvoitteen soveltamiseksi tiettyyn palveluntarjoajien ryhmään.

Asiassa C-190/24:

1) Yhteensovitettu ala, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, käsittää sähköisen geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun toiminnanharjoittajia koskevan kiellon, jonka mukaan kyseinen toiminnanharjoittaja ei saa välittää tämän palvelun kautta käyttäjien lähettämiä viestejä tai tietoja, joiden avulla muut käyttäjät voivat vältellä tienvarsitarkastuksia, vaikka tämä kielto ei liity mihinkään kyseisen direktiivin II ja III luvun yhdenmukaistamissäännöksillä säänneltyihin asioihin.

2) Direktiivin 2000/31 3 artikla ei ole esteenä kiellolle, jonka mukaan geopaikannukseen perustuvan ajoavustus- tai navigointipalvelun käyttäjien lähettämiä viestejä ja tietoja ei saa välittää ja jonka tällaisten palvelujen vastaanottajajäsenvaltio aikoo asettaa myös muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille kyseisten palvelujen toiminnanharjoittajille, jos tällainen kielto täyttää kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa tai tarvittaessa 3 artiklan 5 kohdassa säädetyt edellytykset.